

23 Ekim 1987
23. Oktober 1987
Nummer 120

15 GÜNLÜK GAZETE
Redakt.: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97
Tlx 855367 inmed

Türkiye Postası

F.ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7,- FF
BELÇİKA: 50,- BF
HOLLANDA: 3,- G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10,- KRN
İSVEÇ: 8,- KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt 1 H 13 19 D

Behice Boran Brüksel, Ankara ve İstanbul'da yapılan törenlerle toprağa verildi

Avrupa'dan dostları uğurladı

Geçirdiği kalp krizi sonucu 10 Ekim 1987 günü Brüksel'de ölen Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'ın cenaze törenine Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelen binden fazla işçi ve aydın Belçika'ya gelerek katıldı. TIP, TKP, Avrupa Parlamentosu Komünist Grup ve Dünya Barış Konseyi'nin birlikte düzenledikleri ve Sol Birlik, göçmen işçi dernekleri, ilerici ve aydınların aktif desteği ile yapılan törene çok sayıda Avrupalı parlamenter de katıldı. Boran'ın cenazesi 15 Ekim günü Türkiye'ye gönderilerek, Ankara TBMM'de ve İstanbul'da yapılan törenlerden sonra toprağa verildi.

BRÜKSEL'DE

Behice Boran TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun omuzlarında ülkeye uğurlandı.

İSTANBUL'DA

Behice Boran çok sevdiği memleketinde Barış ve demokrasiden yana olanların bağrına gömüldü

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran için Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde resmi tören düzenlendi. Tören Boran'ın kavgalı arkadaşlarının yanı sıra Erdal İnönü, Bülent Ecevit, bazı SHP, DYP ve DSP milletvekilleri, TBMM Başkanvekilleri ve diğerleri tarafından yapıldı. Törenin açılış konuşmasını TBMM Başkanı Tuncel Günaydin yaptı. Boran'ın cenazesi 15 Ekim günü Türkiye'ye gönderilerek, Ankara TBMM'de ve İstanbul'da yapılan törenlerden sonra toprağa verildi.

Boran'a
eslik eden

■ FAC Cumhurbaşkanı Atatürk Barış
Ödülü' nü aldı

Weizsäcker uyarmak zorunda kaldı

■ Konuk cumhurbaşkanı sus payını aldı ama susmadı, Weizsäcker insan hakları, demokrasi ve azınlık sorunundan söz etti.

Federal Almanya Cumhurbaşkanı Richard von Weizsäcker kendisine verilen Atatürk Barış Ödülü' nü almak için gittiği Ankara'da yaptığı konuşmayla çeşitli tepkilere neden oldu. Ankara Opera binasında 14 Ekim günü yapılan törende konuşan konuk Cumhurbaşkanı Türkiye'de demokratik hukuk devleti kurallarına uyulmadığını, insan haklarına saygı gösterilmediğini, azınlıkların baskı yapıldığını diplomatik dilin elverdiği ölçüde dile getirdi. Weizsäcker barış isteyen bir ülkenin önce içinde barışı sağlamanı ve cezaevlerindeki tutuklulara karşı da hoşgörü olmasını ve demokrasinin gözetilmesini ve insanı yakışır biçimde davranarak kanunların gerektirdiğini savundu.

Kimi gazetelerin "soğuk-

Federal Almanya
Cumhurbaşkanı
von Weizsäcker

Esler bekletilmesin

■ Avrupa
Parlamentosu
alle bütünleşme
tasarısını
onayladı

Avrupa Parlamentosu
nun 13 Ekim günü oturur-

önünü, Bülent Ecevit, bazı SHP, DYP ve DSP milletve-
kili, "BMM" i başkanvekillerinden Özer Gürbüz temsil
etti.

İstanbul'da yapılan görkemli cenaze görenine ise 25 bin
dolayında işçi, emekçi ve aydın katıldı. Şişli Camiinden
alınan cenaze Zincirlikuyu mezarlığında toprağa verildi. Me-
zarın başında Boran'ın TİP içinde uzun yıllar birlikte çalıştığı
mücadele arkadaşları Sadun Aren bir konuşma yaptı.

Yazısı 3., 4., ve 5. sayfalarda

Yüce ülkelere yaraşır bir insan

BEHİCE BORAN'ı toprağa verdik. Sesi, sözleri daha ku-
laklarımızda. 7 Ekimde Brüksel'de tüm solu, ülkemizin
bütün demokrasi güçlerini birliğe çağırmıştı. "**Kavgamız**
ANAP'ıdır" diyordu. Geniş muhalefet güçlerinin demok-
ratik işbirliğini istiyordu.

YILLARIN yerleştirdiği alışkanlıklar hayatın önümüze koy-
duğu yeni olguları görmemizi, yeni görevleri kavramamızı
zorlaştırıyor. Onyargılardan oluşan göze görünmez engel-
ler birden asılmıyor. "**Bunca zamandır kıran kırana**
mücadele ettiklerimizle mi işbirliği yapacağız?" "**Bi-**
zim ülkelerimizle onların savundukları başdaşabilir mi
hiç?" "**İşçi sınıfına bu kadar zarar dokunmuş olanlar-**
dan demokrasi davasına bir hayır beklemek abes değil
mi?" Kafalarımıza takılan bu ve bunun gibi sorular bir-
lik çağrılarının hayata geçirilmesini geciktiriyor.

BEHİCE BORAN, işçi sınıfımızın bu seçkin öğretmeni,
son dersini ölümlüyle verdi. Brüksel, Ankara ve İstanbul'
daki eylemler bir bakıma Türkiye'nin siyasi coğrafyasın-
daki köklü değişiklikleri yansıtan eylemlerdi.

BÜYÜK Millet Meclisi önünde yapılan merasime Behice
Boran'ın yoldaşları, SHP, DSP başkan ve milletvekilleri,
bir dizi DYP milletvekili, Milli Birlik Komitesi üyeleri, birçok
bilim adamı, sendika, dernek ve meslek kuruluşu yön-
etçileri katıldı. Sembolik olarak da olsa, Türkiye demokrasi
güçlerinin çok geniş bir yelpazesini temsil eden kişiler
bir komünist anısına yapılan saygı duruşunda biraraya
gelmiş oldular. Yalnızca bu olgu bile Türkiye'nin bundan
on yıl önceki ölçülerle değerlendirilip değerlendirilemeye-
ceğini düşünmek için yeterli sebep olmalı.

DAHA on gün önce Brüksel'de Türkiye İşçi Partisi ile
Türkiye Komünist Partisi'nin birleşerek Türkiye Birleşik
Komünist Partisi'ni kuracaklarını açıklayan Behice Boran'ı
her üç partinin de yasak olduğu İstanbul'da yirmibini
aşkın bir yurttaş topluluğu toprağa verdi. Polis tehdi-
dine, tutuklanma tehlikesine göğüs gerecek yürüyüş ge-
çen bu insanlar barış, demokrasi
ve sosyalizm uğruna

Türkiye Postası

Arkası 2. sayfada

Boran a eşlik eden delegasyon döndü

Delegasyonda, DİBAF Ge-
nel Sekreteri **Erol Boyraz**,
Batı Berlin Türk Merkezi Baş-
kanı **İdil Temuçin**, FİDEF Ge-
nel Başkanı **Hasan Özcan**,
DKP Prezidyum üyesi **Werner Cieslak** bulunuyordu. Tö-
rene Avrupa Parlamentosu
Komünist Grubu, Fransız ve
Belçika Komünist Partilerini
temsilten milletvekilleri de ka-
tıldı.

Foto: Türkiye Postası

"Selam sana, selam kavgana" pankartını gençler taşıdı

“Ekmek kapımızı kapayamazlar”

Grundig, Werk-28 işçileri işyerlerinin kapatılmasına karşı direniyor

● Yazısı sayfa 6'da

Eniyadı
Kimi gazetelerin "**soğuk-
luk yarattığını**" öne sürdüğü
sözlerin, bir başka NATO ül-
kesinin cumhurbaşkanı tara-
fından kendi şerefine düzen-
lenen bir törende sarfedilmiş
olması, Türkiye'deki applica-
maların en yakın yandaşları-
nı bile rahatsız ettiğini yete-
rince kantladı. Evren-Özal
yönetimi, Weizsäcker'e bu
odülü verirken böyle bir ders
alacağını beklemiyordu her-
halde.

Avrupa Parlamentosu'
nun 13 Ekim günlü oturur-
munda Alman Yeşiller
milletvekili Brigitte Hein-
rich'in hazırladığı "**Aile
bütünü**" tasarısı 32'
ye karşı 124 oyla kabul
edildi. Raporda AET ülke-
lerinde oturan ve çalışan
yabancıların eşlerini bekle-
meden yanlarına alı-
rabilmeleri isteniyordu.

● Yazısı sayfa 6'da

“Bulunduğumuz yerde oy kullanalım”

■ Seçim komitesinin açmış olduğu imza
kampanyası sürüyor

Anayasa Mahkemesi Seçim Kanunu'nun 8. maddesini ip-
tal etti. Bu durum karşısında 1 Kasım'da yapılacak seçim-
ler için Özal hükümeti tarafından aile acele çıkarılan bir ka-
nunla 29 Kasım'a alındı.

● Yazısı sayfa 12'de

DEVAMI VAR (MUTLAKA...)

Dem. 87

Yüce ülkülere yaraşır bir insan

Başarları 1. sayfada

mücadeleyi benimseyenlerin yedi yıldır süren işkence ve baskılardan yılmadıklarını dost düşmana ispat ettiler.

YALNIZCA katılanların sayısı değil, temsil ettikleri görüşlerin çeşitliliği de sol güçler arasındaki mesafenin eskiye kıyasla azalmış olduğunu işaret ediyor. Sadun Aren'den Doğu Perinçek'e, Mehmet Ali Aybar'dan SHP yöneticilerine kadar solun hemen bütün önde gelen isimleri ve memleketimizin bir çok ilercisi aydını Behice Boran'a karşı bu son görevi yerine getirmek için koşmuşlardı. Türkiye başınında yayınlanan ve bir iki istisna dışında hepsi de Boran'a duyulan saygıyı dile getiren yazıları da dikkate alırsak, yurdumuzun barışçı, demokratik, humanist potansiyelleri hakkında bir fikir edinebiliriz. Onun ölümü ile duyulan acı, örnek kişiliğinin uyandırdığı saygı Türkiye'nin ölümü güçlerini birleştiren bir etken oldu. Memleketle sözüne kulak verilen hemen herkes Behice Boran'a olan saygısını dile getirirken onu altmış küsur yaşında 15 yıl hapse mahkum eden, yetmiş yaşında sürgüne yollayan, vatandaşlık çıkararak zihniyet de kamuyu vicdanında mahkum etti.

BEHİCE BORAN yılmaz bir mücadele insanıydı. Güzel, doğruyu, savunmak, hakslığa karşı koymak için bütün ömrünü verdi. Kendini adadığı yüce ülküleri yaraşır bir hayat sürdü. Bu cesur ve dürüst insanına baskılara baş eğeceğine şanalarlan yanıldılar. Behice Boran'ı yolundan döndürmeye başaramadılar. Ama baskı ve yasaklama yolunu seçenler herşeyden önce memleketle zarar verdiler. Bu gerçek şimdi daha iyi görülmüyor.

"141. ve 142. maddeler, komünist partisinin yasaklı tutulması, partilerimize yönelik tutuklamalar Türkiye'nin ayıdır." Bu cumle Behice Boran ve Haydar Kuttu imzalıdır. Bu cumle de dağıtılan bildiride yer alıyor. Şimdi Cumhuriyet gazetesinde Hasan Cemal, "...Türkiye'nin demokrasi ve çağdaşlık açısından bazı ayıplardan bir an önce kurtulması şarttır" diyor. Yurdumuz daha ne kadar Mussolini'den arta kalan yasakların süre geldiği bir memleketle olacak? Halkımızı çağdaş özgürlükle la-yık görmeyen zihniyete son vermenin zamanı geldi artık.

BEHİCE BORAN'ın vasiyeti özgür ve demokratik bir Türkiye için güçlerimiz birleştirmektir.

Bu öğüdü tutuşsak hedefe varırız.

Türkiye Postası

BEHİCE BORAN'IN ANISINA

Barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin değerli önderi, işçi sınıfımızın seçkin evladı, onurumuz

BEHİCE BORAN'ı yitirmenin derin acısı içindeyiz. Daha güzel bir dünya, daha mutlu bir gelecek mücadelesinde O'nun gibi genç, kararlı ve cesur kalarak O'na layık olunabileceğinin bilincindeyiz.

Genç Öncü-İGD

Bütün yaşamını ülkemizi işçi sınıfına adanmış büyük insan, değerli aydın, **TİP Genel Başkanı**

Behice Boran'ın ölümünden dolayı üzüntülerimizi bildirir, yakınlarına ve Türkiye işçi sınıfına başsağlığını deriz. Behice Boran vatanında rahat uyu, sen Türkiye işçi sınıfı ve halkımızın kalbinde yaşayorsun.

Bremerhaven İşçi Derneği

İşçi sınıfı ve emekçi halkımızın yiğit evladı, barış ve sosyalizm savaşçısı

BEHİCE BORAN anemizi yitirdik. Acımız büyük. Seni her an mücadele-mizde anacak, yolumda yürüyeceğiz. Sana söz, büyük insan.

Lübeck Türkiye İşçi Yardımlaşma Derneği

Değerli insan

BEHİCE BORAN'ı yitirdik. Acımız büyüktür. O, çok sevdiği vatanından uzakta öldü. Barış, demokrasi için yürüttüğümüz mücadelemizde yaşayacaktır. Tüm sevenlerine başsağlığı diler, acılarını paylaşıyoruz.

FİDEF Expatial Çalışma Grubu

TİP Genel Başkanı, değerli insan

BEHİCE BORAN'ı yitirdik. Acımız büyüktür. Ailesine, yakınlarına ve Türkiye işçi sınıfına başsağlığı dileriz.

BEHİCE BORAN'ın anısına

Türkiye işçi sınıfı yıllarca kendi davası için onurlu savaşım vermiş bir önderini daha yitirdi. Mülhacker Halkevi olarak bu büyük ve derin acıyı paylaşıyor, yakınlarına, çalışma arkadaşlarına ve Türkiye işçi sınıfına başsağlığı dileriz.

Mülhacker Halkevi

Barış, bağımsızlık ve demokrasinin yılmaz savaşçısı, TİP Genel Başkanı sayın

BEHİCE BORAN'ın ölümünden dolayı üzüntümüz büyüktür. İşçi sınıfı ve halkımızın başı sağolsun. Hayatının sonuna kadar bağlı kaldığı ideali yolumuzu aydınlatı.

Schwäbisch Gmünd İşçi Birliği

Son nefesine kadar mutlu bir gelecek için yılmadan mücadele eden büyük barışsever ve demokrat, onurlu insan

BEHİCE BORAN 10.10.1987 tarihinde aramızdan ayrıldı. Acımız büyüktür. Tüm ailesine ve dostlarına başsağlığı dileriz.

Münster Türkiye İşçi ve Öğrenci Derneği

Türkiye işçi sınıfının seçkin önderlerinden

BEHİCE BORAN'ı yitirdik. Anısı bizlere barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde yol gösterici olacaktır.

Heidelberg FİDEF Çalışma Grubu

BEHİCE BORAN'ın

acı kayından dolayı acılarımızı bildirir, ailesine ve bütün Türkiye'de demokratlara başsağlığı dileriz.

Kassel İşçi ve Öğrenci Derneği

Tüm yaşamını barış, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm savaşına adanmış onurlu insan

BEHİCE BORAN'ın anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Kuzey Ren Vestfalya Sanatçılar Derneği-SAN-DEK

TİP Genel Başkanı **BEHİCE BORAN**'ın ölüm haberini derin bir üzüntüyle öğrendik. Bizler 77 yaşında aramızdan ayrılan Behice Boran'ı yaşamının uzun yıllarını emekçi halkımızın çıkarlarını savunmaya, sosyalizm ve barış davasına adanmış kararlı, savaşkan bir önder yönetici olarak tanıdık. Boran'ın vermiş olduğu bu onurlu savaşımı bizlere her zaman örnek olacaktır. Ailesine, yakınlarına, dostlarına başsağlığı dileriz. Anısı her zaman aramızda yaşayacaktır.

FİDEF Augsburg Çalışma Grubu

Barış, demokrasi ve insan hakları için yaşamının son anına kadar mücadele eden sayın

BEHİCE BORAN'ı kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz. Ailesinin, Türkiye işçi sınıfının ve yurtdışındaki göçmenlerin başı sağolsun.

Hannover Halkevi Hannover Türkiye Gençler Birliği

Kaiserslautern İşçi Birliği

TİP Genel Başkanı **BEHİCE BORAN**'ın ölümü dolayısıyla aile, dost ve çalışma arkadaşlarına en içten duygularla başsağlığı diler, vermiş olduğu başınıca mücadelede olan işçi sınıfı olarak kendisini saygıyla anar ve edebiyen kalbimizde yaşatırız.

Lauterbach FİDEF örgütü adına Cemal Saadet

Kıymetli büyüğümüz, sevgili hocamız, yılmaz barış ve demokrasi savaşçısı

Ölkemizin seçkin evlatlarından TİP Genel Başkanı

BEHİCE BORAN'ı yitirdik. Tüm barış ve demokrasi güçlerinin, emekçi halkımızın başı sağolsun.

Dortmund İşçi Derneği

Değerli dostumuz **BEHİCE BORAN**'ı yitirdik. Demokrasinin

Türkiye Postası

Abone Fişi

Adı-Soyadı
Adresi
Ülkesi

6 aylık (12 sayı) ☐
1 yıllık (24 sayı) ☐
Tarih:

Abone ücretini Vereining für Völkerverständigung und Solidarität, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00, Sparkasse Duisburg-Kaisersberg hesabına yata-
nız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuzu Türkiye Postası Abone
Servisi, Moltkestr. 45, 4100 Duisburg 1 adresine postalayınız.

Bu abone siparişini 10 gün içinde (posta damgası geçerlidir) yazılı olarak baş-
vurarak iptal edebilirsiniz.

Tarih

İmza

Für Bundesrepublik
(Federal Almanya için)

ABBUCHUNGSVOLLMACHT
(Kontodan çekim vekaletnamesi)

Ich ermächtige Sie hiermit ausdrücklich die TÜRKİYE POSTASI Abonne-
mentsbüro führen von meinem Konto einzuziehen.
(Sizlere bu imzama her an geri alabilmek üzere TÜRKİYE POSTASI'na abone
ücretini kontodan çekme hakkını veriyorum.)

Beginn ab:
(Başlangıç tarihi)

Abbuchungsmodus:
(Kontodan çekme yöntemi)

jährlich ☐
-yılık
halbjährlich ☐
-6 aylık

Name, Vorname:
(Soyadı, Adı)
Strasse, PLZ, Ort:
(Adresi)
Mein Bank/Postcheckkonto bei:
in:
(Bankamim/postahanesinin adı)
(Yeni)
Konto Nr.:
(Hesap numarası)

Bankleitzahl:
(Banka numarası)

Datum:
(Tarih)

Unterschrift:
(İmza)

Abone bedeli

	F.Alm.	Belçika Danim.	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsvçe	
6 aylık	30 DM	600 BF	120 Km	90,- FF	9,- £	35 G	95 Kr
1 yıllık	60 DM	1200 BF	240 Km	180,- FF	18,- £	70 G	190 Kr

Türkiye Postası: 15 günde bir çıkar Herausgeber: Vereining für Völkerverständigung und Solidarität e.V. Donaust. 1, 1000 Berlin 44 Verantwortlicher Redak-
teur: A. Söylemezoğlu Anschrift der Redaktion: 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 Tel: (0203) 340397 Herstellung: Infomedica, 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45
Druck: Druckhaus WAZ GmbH & Co. Betriebs KG - 4300 Essen 1, Banka Hesabı: Vereining für Völkerverständigung und Solidarität, Konto-Nr.
219-004090, BLZ 350 500 00 Sparkasse Duisburg-Kaisersberg Abone Ücretleri: Federal Almanya ve Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60 DM.
Temsilcileri: Fransa-Paris Tel: 1-4259740 İsvçiler Tel: 21-335691 Hollanda-Den Haag Tel: 070-890 336 İngiltere-Londra Tel: 01-8816511 Danimarka-
Kopenhag Tel: 01-707506 İsvçe-Stockholm Tel: 08-7401941

Değerli onderimiz

BEHİCE BORAN

Şu anda tartışmakta olduğumuz, hazırlanmasında değerli katkılarını olan TBKP Programı'nı yaşama geçireceğiz.

TBKP Programı'nı tartışan
sempatizanlar
Bad Kreuznach

Bir karanfil daha

-B.Boran'ın anısına-

Evet
bir gün daha yaşadık
acıyı katlayıp yüreğimizde.

Evet
bir gün daha yaşadık
gözyaşını düğümleyip
sesimizde.

Hayır
hüzünün solgun yaprağı değil
bir çığlık çiçeği var yüzümüzde.

Evet
ak güvercinlerdi saçları,
evet

sesi çin çindi
tane, tane, gür, güvenli
Anadoluda
çağıldayan pınarlar gibi.
Ve elleri anladır, kanncıları
elleri en son gün bile
işini başındaydı.

Evet
bir karanfil daha
ülkemizin onur bahçesinde.

Cengiz Doğu

İşçi sınıfının, Türk ve Kürt halkının yurtsever, barışsever,
devrimci evladı

BEHİCE BORAN'ın

ölümü bizi derin acıya boğdu. Behice Boran aslında öldü,
o hep aramızda yaşayacak. Behice Boran'ı yaşatacaklarını
başı sağolsun.

Heilbronn FİDEF Çalışma Grubu

İnsan

BEHİCE BORAN'ı

yitirdik. Acımız büyüktür. Aile-
sine, yakınlarına, tüm dostlara,
başsağlığı dileriz.

Troisdorf Türk İşçi Derneği

BEHİCE BORAN'ı

yitirdik. Acımız büyüktür. Aile-
sine, yakınlarına, tüm dostlara,
başsağlığı dileriz.

Wuppertal Çalışma Grubu

BEHİCE BORAN'ı

yitirdik. Acımız büyüktür. Aile-
sine, yakınlarına, Türkiye işçi
sınıfına başsağlığı dileriz.

İstiden

Türkiyeli İşçiler Derneği

TİP Genel Başkanı, demok-
rasi, barış ve toplumsal iler-
leme savaşçısı

BEHİCE BORAN'ın
anısını yolumuza ışık tutacaktır.
Dünya barış-Türkiye demok-
rasi güçleri sağolsun.

Duisburg
Türkiye İşçi Derneği

İşçi sınıfımızın anası, de-
mokrasi, barış ve sosyalizm
savaşının en kıdemli erle-
rinden

BEHİCE BORAN'ı
kaybettik. Tüm demokrasi
güçlerine ve halkımıza baş-
sağlığı dileriz.

Köln İşçi Birliği

Barış, bağımsızlık, de-
mokrasi ve aydınlık bir ge-
lecek mücadelesine yaşa-
mını adayan, yılmaz savşa-
cı TİP Genel Başkanı

BEHİCE BORAN'ı

yitirdik. Acımız büyüktür.
Tüm dostlara başsağlığı di-
leriz.

Birlik Yolu, DİBAF, FİDEF,
Gerçek-ADK, Göçmen,
İşçi Gerçeği, KDKK,
KOMKAR, Kurd-Kom,
Kurtuluş,

Gençliğe aydınlık bir gelecek ve demokrasi mücadelesinin
liderlerinden sayın

BEHİCE BORAN'ın
anısı ölümlü saygıyla eğiliyoruz. Türkiye gençliği bu değerli
öğretmenini unutmayacaktır.

F.Almanya'daki askerlikçağındaki gençler

1962 yılında İstanbul Fa-
tiht Tiyatrosu'nda yapılan ve
hayatının ilk kitlesel siyasal
toplantısı, sinî bilincinin en
büyük kaynağıdır. O toplantı-
nın konuşmacısı

BEHİCE BORAN
yoldaşın manevi huzurunda
saygıyla eğiliyorum.

İsmail Kahraman
Sendikacı-F.Almanya

DUYURU

Fransa Türkiyeli İşçiler Bir-
liği FTİB Paris 4. Kongresi
yapılıyor.

Yer: Bofors du Travail
Gün: 24.10.1987
Saat: 15.00
Métro: Marie-de-Montreuil

Bortmund İşçi Derneği

Değerli dostumuz
BEHİCE BORAN'ı
yitirdik. Demokrasî güçlerinin
başı sağolsun.

FİDEF üyesi
Bad Kreuznach Halkevi
Alman Spor Federasyonu
üyesi Halkevi Spor Kulübü

Değerli insan, TİP Genel
Başkanı

BEHİCE BORAN'ı
kaybettik. Acımız derindir.
Emekçi halkımızın, işçi sınıfı-
mızın, Türkiyeli göçmen işçi-
lerin başı sağolsun.

Hollanda
Türkiyeli İşçiler Birliği
Den Haag Şubesi

Barış, demokrasi ve sosya-
lizm mücadelesi değerli bir
önderini TİP Genel Başkanı
BEHİCE BORAN'ı
kaybettik. Acımız büyük ve de-
rindir. Emekçi halkımızın, işçi
sınıfımızın, Türkiyeli göçmen
işçilerin başsağolsun.

Hamburg Türkiyeli Halkevi

Değerli insan, TİP Genel
Başkanı

BEHİCE BORAN'ı
kaybettik. Tüm dostlarına
başsağlığı dileriz.

Mainz Halkevi

Göçmen işçiler eşit haklar,
barış ve demokrasi mücade-
lesinde her zaman yanlarında
gövdükleri sayın
BEHİCE BORAN'ı
kaybettikler. Barış ve demok-
rasi güçlerinin başı sağolsun.

Essen
Türkiyeli İşçiler Derneği

Kıymetli büyüğümüz, sevgi-
li hocamız, yılmaz barış ve de-
mokrasi savaşçısı

BEHİCE BORAN
öğretmenimizi kaybettik.
Üzüntümüz derindir.

Bochum Çalışma Grubu

Onurlu yaşamı 77 yaşında
son bulan barış, bağımsızlık,
demokrasi ve sosyalizm sa-
vashısı BEHİCE BORAN'ı
unutmayacağız.

Horb İşçi Birliği

BEHİCE BORAN
ablamızı yitirmenin acısını her
zaman sımsıkı yüreğimizde
taşıyacağız. Ve O'nu asla
unutmayacağız.

MİDER-Münih İşçi Derneği
üyeleri ve dostları

BEHİCE BORAN
aramızdan ayrıldı. İşçi sınıfı-
mız onurlu bir savaşçısını yitir-
di. Tüm dostlarına, akrabaları-
na ve savaş arkadaşlarına
başsağlığı dileriz.

Kiel
FİDEF Çalışma Grubu

Acı kayımız, Türkiye solu-
nun değerli temsilcilerinden
BEHİCE BORAN'ın
onurlu yaşamını örnek alaca-
ğız.

Bremen ve Çevresi
Türk İşçiler Derneği

İşçi sınıfımızın, Türk ve Kürt halkının değerli evladı
BEHİCE BORAN'ı

yitirdik. Amei barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mü-
cadelemizde bugün ve gelecekte yol gösterici olacaktır.
"Selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine... B.
Boran"

Türkiyeli işçiler-Nürnberg

Behice Boran için Brüksel'de, Ankara'da TBMM'de ve İstanbul'da görkemli törenler düzenlendi

Bariş ve demokrasiden yana olanların bağına gömüldü

Brüksel'de,

**Dostları,
Avrupa'nın
dört bir
yanından
Boran'ı
uğurlamaya
geldi**

Foto: Türkiye Postası

Geçirdiği kalp krizi sonucu 10 Ekim 1987 tarihinde ölen **TIP Genel Başkanı Behice Boran** için Brüksel'de düzenlenen cenaze törenine Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelen bin aşkın işçi ve aydın katıldı. Çok sayıda Avrupalı parlamenterin de hazır bulunduğu törende söz alan konuşmacılar, Behice Boran'ın yurtsever, barışçı kişiliğinin yanı sıra saygın bir komünist olduğuna dikkat çektiler ve komünistlerin birliği gösterdiği çabaları ilk adımı olarak **Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin** somut bir örnek olduğunu belirttiler.

TIP, TKP, Avrupa Parlamentosu Komünist Grubu ve Dünya Barış Komitesi'nin birlikte düzenledikleri cenaze töreni **Sol Birlik**, geçmiş işçi dernekleri ile ilerici ve aydınların aktif desteği ile Brüksel'de Belçika-Sovyet Dostluk Evi salonunda düzenlendi.

Sabah saat 10.30'da salona geti-

KATILANLAR

Törene TSIP Genel Başkanı **Ahmet Kaçmaz**, PPKK Genel Sekre-

teri **Serhat Dicleli'nin** yanı sıra TOB-Der Genel Başkanı **Gültekin Gazioglu**, Yusuf Ziya Bahadur, TSIP Genel Sekreteri **Yalçın Yusufoglu**, İKD Genel Başkanı **Berit Onge**, Sendikacı **Sina Pamukcu**, DISK'e bağlı sendikaların yöneticileri, DISK Temsilcisi **Yücel Topa**, sanatçılardan **Nihat Behram**, **Ataol Behramoğlu**, **Yasay Mirac**, **Melike Demirağ**, **Sanar Yurdutapan**, geçmiş işçi örgütlerinin temsilcileri ve çok sayıda ilerici ve demokrat katıldı.

Törene katılan yabancılar arasında ise Belçika Komünist Partisi Genel Başkanı **Van Geich**, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi (SEW) Politbüro Merkez Sekreteri **Harry Pflichtbeil**, DKKP'den Prezidyum üyesi **Werner Cieslak** da başka İspanyol, Fransız, İtalyan ve Yunanistan Komünist Partileri temsilcileri, parlamenterler, parti üyeleri Avrupa Parlamentosu Sosyal Demokrat Grup adına SPD milletvekili **Reinhold Haack**, eski milletvekilleri **Daniel Fedrigio**, **Jean Versapen**, FKP milletvekili **Avrupa Parlamentosu Komünist Grup'tan Pierre Pranchere** vardı.

TÜRKİYEYE GÖNDERİLİYOR
Törenin sonuna, Boran'ın cenaze

İstanbul'dan bir izlenim

Turgut SARI

Gül, karanfil ve alkışlar

500'den fazla sendikacı, işçi, aydın ve yakını Karşıyaka İstanbul girişinde Behice Boran'ı... Karanfillerle, alkışlarla, sabahın kör karanlığında ya da gecenin orta yerinde, saat 01.45 ile 2.00 arasında...

Polislerle tartışmalar arasında saygı duruşu... Otomobillerle dolmuş ambulansın peşinden Sığıl Etilal Hastanesi'ne gidis...

Sabahın ilk saatlerinde İstanbul Behice Boran'ı "hogeldin" diyor, alkışlar ve karanfiller arasında. Polisler şaşkın!

Sığıl Camii'nin avlusunda ne kadar çok gül atıldı cenazeye. Ve ne kadar çok alkışlandı cenaze arabaya bindirilirken.

Gelenler besbelli ki, mateme gelmişlerdi. 7 yıllık hasretin kavuşma armağanıydı o güller, o karanfiller ve 77 yıllık onurlu bir yaşamı alkışlanan.

Polis cenaze arabası ile dostları arasında set oluşturmaya kalkıştığında bir protesto... o alkışlar temposu arttı. Ve yol boyunca polisin her müdahale iste-

Mezarlıktan ayrılırken "İlk kez bu kadar çok gül, karanfil, bu kadar çok çiçek atıldığını gördüm cenazeye. Ve ilk kez alkışlandığını bir cenazenin" diyor bir çok kişi.

Gelenler besbelli ki, mateme gelmişlerdi. 7 yıllık hasretin sona eriş armağanıydı o güller, o karanfiller ve 77 yıllık onurlu bir yaşamı alkışlanan.

İstanbul'da

**Türkiye'de
binlerce
ilerici
aydın
insanın
elleri
üzerindeydi**

Foto: Türkiye Postası

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran için Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde resmi tören düzenlenirken, 2 gün sonra da İstanbul'da 25 bin dolayında işçi, emekçi ve aydın katıldığı görkemli bir uğurlama töreni yapıldı.

Behice Boran'ın ölüm haberi Türkiye'de büyük yankı uyandırdı. Türkiye'deki işçiler, aydınlar tek veya grup halinde yüzlerce imzalı tam sayfa gazete ilanları vererek herkesi Ankara ve İstanbul'da düzenlenen cenaze törenlerine çağırdı. Öte yandan Avrupa'da bulunan politik geçmişleri, bilim adamları, sanatçılar da ortak imzalı bir duyuruya Türkiye'de düzenlenen cenaze törenlerine katılmaya çağırısında bulundu.

ANKARA'DA TBMM ÖNÜNDEKİ TÖREN

Behice Boran'ın Brüksel'den gözyaşları arasında, beraberindeki heyette birlikte Türkiye'ye uğurlanan cenazesi, Atina üzerinden ve İstanbul aktarmaları olarak Ankara'ya ulaştı. Ankara'da 16 Ekim 1987 cuma günü öğle saatlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde düzenlenen törene Boran'ın ailesi ve yakınlarının yanı sıra, Türkiye'deki partili arkadaşları, milletvekilleri ve çok sayıda işçi ile aydınların katıldığı görüldü.

Törene SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, SHP Genel Sekreteri **Fikri Sağlar**, DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** ve çok sayıda SHP, DSP milletvekili ile birlikte DYP'den **Mehmet Yaya**,

ARININ BALI

Süleyman ÜSTÜN

Birliğimiz Boran'ı vasatacaktır

77 YILLIK MÜCADELE VE ONURLU BİR YAŞAM

Behice Boran 1 Mayıs 1910 tarihinde Bursa'da doğdu. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra kazandığı bir bursla Michigan Üniversitesi'nde sosyoloji eğitimi yaptı. Aynı üniversitede doktorasını tamamladı ve Türkiye'ye döndü.

Türkiye'ye döndükten bir süre sonra Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Sosyoloji Kürsüsü'nde doçent oldu.

Boran, 1942 yılında Türkiye Komünist Partisi'ne üye oldu. Aynı yıllarda fakülte arkadaşları ve tanınmış marksist aydınlarla birlikte "Yurt ve Dünya" ve "Adımlar" dergilerini çıkarttı.

Fakültedeki kürsülerini kaldırdılınca Boran'ın da içinde olduğu 4 öğretim üyesi üniversiteden uzaklaştırıldı. Birlikte üniversiteden uzaklaştırıldıkları arkadaşları yurt dışında çeşitli öğretim kurumlarında görev alarak gittiler. Boran Türkiye'de kaldı ve çalışmalarını çeşitli dergilere yazılar yazarak devam ettirdi.

1950 yılının Haziran ayında Türkiye Barışseverler Derneği'nin kurucusu ve başkanı olarak görev aldı. Bu derneğin Kore Savaşı'nı protesto eden bildirisini dağıtmak yüzünden diğer kurucu üye ve yöneticilerle birlikte Ankara Askeri Mahkemesi'nce tutuklanarak 15 ay hapse ve 5 ay sürgün cezasına çarptırıldı. Behice Boran Türkiye Barış Komitesi Onur Kurulu üyesi ve Dünya Barış Konseyi üyesiydi.

Boran daha sonra "51 Tutukluların" adıyla bilinen bir dizi tutuklama sırasında tutuklandı. 6 ay tutuklu kaldı.

1961 yılında kurulan Türkiye İşçi Partisi'ne bir süre sonra üye oldu ve aktif olarak çalıştı. 1964 yılında İzmir'de yapılan 1. Kongre'ye İstanbul Delegesi olarak katıldı ve Genel Yönetim Kurulu üyeliğine seçildi. Daha sonra da Yürütme Kurulu üyesi oldu.

Behice Boran 1965 yılında yapılan seçimlerde Urfa'dan milletvekili seçildi. Uzun süre Meclis Grubu Dış Politika ve Millî Savunma Sözcüsü olarak görev yaptı. Türkiye-Ortak Pazar Parlamentolar arası Ortak Komisyon'unda görevli parlamenterler arasındaydı.

Türkiye İşçi Partisi'nin 1970 yılında yapılan 4. Büyük Kongresi'nde genel başkanlığa seçildi. Bu görevini 17 yıl boyunca son nefesine kadar sürdürdü.

12 Mart 1971 askeri müdahalesiyle Boran ve diğer TIP yöneticileri tutuklanarak askeri mahkemeye sevk edildiler. Mahkeme sonunda verilebilecek cezanın en aynısı, 15 yıl hapisle cezalandırıldı. 1974 af yasasına kadar hapisle kaldılar.

1975 yılında Türkiye İşçi Partisi'nin yeniden örgütlenerek kurulmasını aktif olarak yer aldı ve Genel Başkan olarak seçildi. Partinin daha sonraki kongresinde de Boran partisinin başındaydı.

Behice Boran, 12 Eylül 1980'den sonra yurt dışına çıkmak ve politik yaşamına böyle devam etmek zorunda kaldı.

Barış, demokrasi, sosyalizm ve bağımsızlık için savaşım vermiş olan Behice Boran, 10 Ekim 1987'de yaşamını yitirdi.

Foto: Thomas Brenner

TKP MK
Genel
Sekreteri
Haydar
Kutlu'nun
Yaptığı
Konuşma

Foto: Türkiye Postası

TİP Genel
Sekreteri
Nihat
Sargın'ın
Yaptığı
Konuşma

Sevgili Boran yoldaş,
Değerli Başkanımız,

Görevini yerine getirmenin huzuru içinde son yolculuğunda rahat uyu. Bize emanet ettiğin büyük sorumluluklara uygun davranışımıza emin olabilirsin.

Kardeşler;

Biliyorum; hepimiz aynı duygu ve düşünceler içindeyiz. Son görevimizi yapmak üzere her şeyi bir yana bırakıp kostuk geldik, geleceğiz. Oysa bugünü hiç yaşamamış olmaya isterdik. Boran yolcusun kızıldızı ve çalışmaları uzatıldı. Deviden uzun

YANKILAR-YANKILAR-YANKILAR-YANKI

"Behice Boran öldü", "Boran mek için 'cağ atladı' diye cıvı - cenazesinin yurda getirilmesinin

YANKILAR-YANKILAR-YANKILAR-YANKI

"Behice Boran öldü", "Boran Brüksel'de öldü", "Gazeteler bu üzücü haberi 11 Ekim 1987 tarihli birinci sayılarında böylesi verdiler. Köln Radyosu "Dünya gece duyduğumuz ancak duyulamazmadığımız haber maalesef doğurmuş, Behice Boran öldü" diyor. Bütün Türkiye basını, Avrupa basını, sosyalist basını duyuru haberi. Dost-düşman, yandaş-karşı, hemen hemen herkes birşeyler düşündü, yazdı, konuştu.

12 Ekim tarihli Türkiye gazeteleri daha çok cenazenin Türkiye'ye getirilme istendığı temasını işlediler. Erdal İnönü, Bülent Ecevit ve Demirel üzüntülerini bildirirken, bir yandan da, TBMM ölümlüğüne ilişkin tartışmaya başladılar.

Köşe yazarları daha ilk günün yazarları Behice Boran'ı Cumhuriyet'ten Uğur Mumcu, Mustafa Ekmeçli, Mehmet Kemal, Müşerref Hekimoğlu, Hasan Cemal sürgünde ölümlüğüne acısına parmak basarken, ülkede demokratik ortama dönüşmesinin artık kaçınılmaz olduğunu, politik güçlerin sağlığında yurda dönmeleri gerektiğini vurguladılar.

İlhan Selçuk Cumhuriyet'te şöyle yazdı.

"Behice Boran, sürgünde öldü. Belki yalnız biçim için değil, Batı Avrupa'nın geri kalmış ülkeleri için bile bu olgu yabancı sayılmaz. İspanya'da Franko faşizmi süren Portekiz'de Salazar diktatörlüğü çökenken, bu iki ülkenin sosyalistleri ve komünistleri de sürgünde yaşamadılar mı? Kırk yıl sonra iki ülkede faşizme son verildiği gün, sürgündeki komünist partileri yer altından yer üstüne çıkabildiler. Şimdi her ülkede çözümlü burjuva demokrasisi geçerlidir; her iki ülke Avrupa Topuluğu'na üye; dünya "yasa hainleri" de ülkenin siyasi setinde söz sahibi olmuşlardır.

Gelecek konuşklar yargılatk tarihini okurken, Franko ve Salazar'ın hiç kuşkusuz gerçek değerlerini verecektir; faşizmin kaldırılması sürdüremeye çabalarına lanet okuyacaklardır.

Behice Boran sürgünde öldü. 12 Eylül baskı rejimini sürdü-

mek için "çağ atladdık" diye çirpanlara anamlı bir ölüm haberi...

Kimi ölümlüde anlamında bir tarihsel değer ölçüsü bulundu; Behice Boran'ın sürgünde ölmesi, onun saçını değil, bizim gerçikliliği vurulmaktadır."

Milliyet'ten Koray Düzgören, Melih Aşık, Müttem Sosyal, Mehmet Ali Birand, Teoman Erdi Behice Boran'ın anarken, ülkedeki anti-demokratik ortamın acımasızlığına dikkati çektiler.

Mehmet Ali Birand, 17 Ekim tarihli köşesinde, Behice Boran'a neden bu acılar reva görüldü, sorusuna sürdükten sonra şöyle diyor: "Neden? Çünkü, bizlerden başka düşünyörler. Demek, Boran ve onun gibi düşünenlere karşı o kadar yazılız. Demek onların fikirlerini duymaya dahi tahammül edemiyoruz.

Fikirlerini kabul edelim veya etmeyelim, istersek o fikirlerden köşe-bucağ kaçalım, ancak Behice Boran'ı, (onun gibi daha nice kişileri) vatandaşlaştırmakla, hayatının son günlerini dışarda bu koşullarda geçirmek zorunda bırakmakla ayıp edilmedi mi? Artık toplumsal barış vakti gelmedi mi? Türkiye, bir gün çağdaşlaşsaksak, insanların düşüncelerinden dolayı kovalanmadığı, ezmedikleri, tahammülle dinledikleri gün çağdaşlaşacak..."

Hürriyet yazarlarından Oktay Eksi, Ahmet Altan ve Çoşkun Kurca Boran'a ilgili görüşlerini yazarak üzüntülerini dile getirdiler.

Güneş yazarlarından Çetin Altan, Medis'te dört yıl yanyana olduğu Behice Boran'ı Aclar Tarafından Büyük İnsan'ı diye niteliyor. "Benim gönlümün kubbesindeki yazarkı yankımlanmaıyla, onun her güllüğü dahi bir manik disiplinli, birbirine azelik yan göre baksa bile, dostluğuna söz sürükli tartışmalarla firlanan ayrı bir sıcaklığıdır... Çok güzel şeylere layıktı. Ama ona sadece aynı layık görüldü" diyor.

Tercüman yazarlarından Rauf Tamer ise köşesinde, Boran'ın

cenazesinin yurda getirilmesinin hiç bir yasal dayanağı olmadığını, siyasal bir karar olduğunu iddia ederek, bu tavır kurumlaşmaya başladığını söylüyor. Ergun Güze iki gün üstüste "Behice Ana" başlığıyla yazdığı köşesinde, normal bir insanın düşmanından arındırılma hakkı bulunmadığı düzeyde düşük ve kıskırtıcı bir dil kullandı. TBMM ölümlüde resmi merasim yapılmasına karşı çıkarken de, görüşünde dayanak olarak TKP Merkez Komitesi'nin basına dağıtılan bildirisini kullandı, Taha Akyol, 16 Ekim tarihli başyazısında vatandaşlaştırmak atılan Behice Boran'a resmi iören yapılmasına karşı olduğunu söyleyerek, bu konuda "demokratik gelişmelere riayet eden devletin Mamak'taki zulüm ve işkence söz konusu olduğunda demokrasiyi neden hatırlamadığını" soruyor.

DUYURU

77 yıllık yaşamını barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesine adanmış ve şimdi yurtdışındaki politik güçlerinin ülkeye istemlerini taşıyıcı olarak Türkiye'ye dönen Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Sargın

BEHİCE BORAN'ı

uğurlama ve toprağa verme töreni 15 Ekim 1987 tarihinde başlanmıştır.

Türkiye İşçi Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Avrupa Parlamentosu Komünist Grubu ve Dünya Barış Konseyi'nin (bundan itibaren) Brüksel'de uğurlama töreni, anı, birliği, güvenliği, demokrasisi, geniş bir sol ve aydın çevresini aktif katılım ile 15 Ekim 1987 günü yapılmıştır.

Tam program şöyledir: 15 Ekim 1987 tarihinde Brüksel'de uğurlama töreni, 16 Ekim 1987 Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi ölümlüde töreni, 18 Ekim 1987 tarihinde İran'da toprağa verilmiştir.

**NIHAT SARGIN
HAYDAR KUTLU**

Behice Boran'ın ölümlü üzerine Avrupa'daki ve Türkiye'deki ilenici, demokrat aydınlar, işçiler, sanatçılar, sendikacılar, bilim adamları gazetelere ilan vererek, O'nu andılar. Bu ilanlar arasında, özellikle, TGP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve TKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Haydar Kutlu adına Cumhuriyet'te yazılmasına ayıran ilan ilenine aynı gazete, Türkiye'den verimlis tam sayfan ilanı ve Avrupa'dan verimlis yüzlerce imzayı kapsayan ilanlar dikkati çekiyor.

Sevgili Boran yoldaş,
Değerli Başkanımız,

Görevini yerine getirmenin huzuru içinde son yolculuğunda rahat uyu. Bize emanet ettiğin büyük sorumluluklara uygun davranacağımıza emin olabilirsin.

TİP'li ve TKP'li yoldaşların aracağı birlikte, elele, yürek yüreğe senin emek verdiğin TBKP'ne varacağı, büyük kongremizi sana armağan edeceğiz.

Zorlu ve büyük görevlerimiz bunlardır. Ayrıca, TİP ve TKP birleşme sürecini tamamlayarak yeni bir döneme giriyor. Bu yeni dönem halkımızın vicdanında ve bilincinde yasallaşacağı bir dönemdir.

Türkiye, insanları değiştiriyor. Demokrazinin, hümanizmin uygarca ilişkilerin egemen olduğu, komünistlerin de politik yaşamda özgürce yerlerini aldıkları demokratik bir Türkiye isteniyor.

Bu gelişme hızlandırılmalıdır. Yarın değil bugün hızlandırılmalıdır. Türkiye solunun acı gerçeği, sürgündeki komünistlerin sürgünde yaşamını noktalamaya geleneği artık son bulmalıdır. Politik göçmenler, yurt dışındaki komünistler, ülkeye dönmelidir. Yarın değil bugün dönmelidirler.

Biz insan olmanın doğal hak ve özgürlüklerinden başka birşey istemiyoruz. Bu hakların verilmesini oturup beklemiyoruz da. Komünistler ülkeye döneceklerdir, dönüyorlar. Yarın değil bugün.

Üstelik ülkemiz komünisti çiçeklerle karşılanmayacağını da iyi biliyor. Ne yazık ki bizde komüniste ölümlü geliyor çiçekler.

Kardeşler;

Biliyorum; hepimiz aynı duygu ve düşünceler içindeyiz. Son görevimizi yapmak üzere her şeyi bir yana bırakıp kostuk geldik, geleceğiz. Oysa bugünü hiç yaşamadış olmalıyız istedik.

Boran yoldaşın kişiliği ve çalışmaları üzerinde yeniden uzun böyle duracak değilim. Onu hepimiz tanıyor, biliyoruz.

17 yıldan beri onunla taşıdığı son titri Türkiye İşçi Partisi genel başkanlığı idi.

Boran yoldaş hiçbir zaman kopmadığı ülkesine yolcu ediyor bugün. O ülke ki, orada işçi sınıfının ve emekçilerin kurtuluşu için, öncelikle barış ve demokrasi için çetin bir mücadele sürüyor. O ülke ki, orada, sol güçlerin en geniş demokrasi güçlerinin birliği, diyalog ve işbirliği yaşamsal önem taşıyor. O ülke ki, orada, o ülkenin iki işçi sınıfı partisi, bu yaşamsal önemin bilinci içinde aralarında birleşme sürecini olumla sonuca ulaştırdılar ve Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin temellerini attılar. Boran yoldaşın belirleyici katkısıyla.

Boran yoldaş, ülkesine dönüyor bugün. O ülke ki, onbinlerce insanı, politik göçmen olarak yurtdışında yaşamak zorunda. Boran'ı, aynı zamanda bu onbinlerce insanın yurda dönüş ve demokrasi istemlerinin bir sembolü, bir ifadesi olarak yolcu ediyoruz. Boran yoldaş. Sık sık tekrarladın; komünist doğulmaz, komünist olunur ve komünist yarırdır derdin. Sen komünist oldun, komünist yaşadın, son dakikana, son yolculuğuna kadar komünist kaldın. Güle güle yoldaşım. Mirasını değerlendireceğiz.

TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz Brüksel'de Sol Birlik adına konuştu

**Kaçmaz:
Boran yoldaş
yaşayacak**

■ "Sosyalizmin toplumsal meşruiyet kazanmasında birinci derecede rolü oldu"

Boran yoldaş kaybettik. Acımız büyüktür. Boran yoldaş artık fiziken aramızda değil. Ama gene yaşamaya devam ediyor, edecek de. Çünkü Boran yoldaş öldükten sonra da yaşamaya devam edecek değerde bir hayat sürdürdü. Tam ömrünü emekçi halkın davasına adanmış, en zor şartlarda mücadeleyle girdi ve azimle mücadeleyle sürdürdü.

Sosyalizmin Türkiye'de toplumsal meşruiyet kazanmasında birinci derecede rolü oldu. Bu hizmet, dahi emekçi halkın Bo-

ran yoldaş rahmetle anmasına yeter.

Boran yoldaşın yokluğu, yarın asırlık bir tecrübe ve bilgi birikiminin eksikliği Türkiye solu için elbette bir kayıptır. Ne ki, böylece bir eksiklik bizleri daha bir kamçılayacak, mücadele azmimizi daha bir bileyecektir. Böylece fiziken olmama da Boran yoldaş aramızda yaşamaya devam edecektir.

Boran yoldaş tüm hayatı boyunca somürden ve baskıdan kurtulmuş bir Türkiye için, ba-

gimsiz bir Türkiye için mücadele etti, bunların gerçekleştireceği umudulu yaşadı. Boran yoldaş aramızda yaşamak demek, bu hedefleri mümkün olduğunca erken gerçekleştirmek demektir. Türkiye bağımsızlığını kazandı, ölkemizde emekçi demokrasisi egemen olduğu ve sosyalizm rayına girdiği ölçüde Boran yoldaşın hizmeti anlam kazanacaktır. Ve böyle bir Türkiye'de emekçi halkın Boran yoldaş en canlı ve onurlu bir şekilde yaşatmayı bilecektir.

Mücadelemizde, yüreğimizde, belleğimizde hep yaşayacaksınız...

Prof. Server Tanilli'nin Behice Boran'ı uğurlama toplantısında yaptığı konuşmadan

"Ariflerin gönlünde olacaksınız"

Arkadaşlar, dostlar, yoldaşlar,

... Dostları kadar düşmanların da yakından tanıdıkları bir büyük kişiliğin huzurundayız şu anda.

Behice Boran, aydın yaşamına -bilirsiniz- bir bilim adamı olarak girer. Bilim, insanlığın gerçekliğe nesnel olarak bakışdır; ancak, çoğu kişinin iddiasını hafiflatır, tarafsız değildir, taraf tutar. Kimin tarafını? Doğruların tarafını. Behice Boran'ın aydın kişiliğinin oluştuğu yıllarda, dünyanın ve Türkiye'nin doğuları nelerdi?

Banştan yana olmak; gerçek demokrasiye inanmak ve nihayet işçi sınıfının safından yer almak.

Behice Boran da seçimini bunlardan yana yaptı ve bu doğruların uğruna adadı yaşamını. Ne onurlu bir seçim ve ne de ulvi bir adaylık. Ne açık-sepik terichte onun aydın sorumluluğu kadar, bilime yürekten inanışının da rol oynadığı kanısındayım.

... Direnmek, düşmana inat direnmek: Behice Boran'ın kişiliğinin en çarpıcı yanlarından biridir bu. Aşk olsun ona!

... 1960'lı yıllardan başlayarak, siyasal gündemin baş maddeleri arasına giren sorun, "Demokrasinin sınırlarının genişletilmesi" idi; bir başka sorun da "İşçi sınıfının sendikale ve siyasal birliği" sorunu. Bu sorunlar, hepimizin bildiği

gibi, Behice Boran'ın üzerinde alabildiğine duyurulmuş bir büyük kişiliğin huzurundayız şu anda.

... İşçi sınıfının, sendikale ve siyasal birliğini gerçekleştiremediği takdirde, başına ne türü belaların geleceğini de hep beraber gördük ve tattık. Boran'ın işçi sınıfının siyasal birliği konusunda bir kardeş partiyel, Türkiye Komünist Partisi'yle uzun süredir yürüttüğü çalışma, o bakımdan hayli anlamlıdır; ilk olumlu sonuçları ölümünden bir kaç gün önce onun da bizzat gördüğü ve kamuoyuna açıkladığı çabalar durmamalı, yürütülmelidir.

... Sana gelince Sevgili Behice Boran... Sana veda etmek üzerimiz şu an; o yazgısal ayınlış saatı gelip çatmış aziz yoldaşımız. Mevlana bir heyitinde şöyle der: "Öldükten sonra benim mezarımı yerlerde aramayı; benim mezarın ariflerin gönlülerinde olacaktır." Bu sözler -bir bakıma- senin için de doğrudur: Senin de mezarın, topraklarda değil, bariş, demokrasiye ve sosyalizme inanan aydınların gönlünde olacaktır; daha da önemlisi, bütün ömrünü uğruna -seve-seve- adadığın işçi sınıfı, Türkiye işçi sınıfı seni unutmayacak; ebedi yolculuğunu, o kadırsızın unutu her an taze bir kanla çarpan yüreğinde ve her dem barak belleğinde sürdüreceksin.

Haydi, uğurlar olsun sana!

Pertev Naili BORATAV

Dostluğumuz sürüp gitti

"Bizim için, bilhassa çeşitli nedenlerle gurbetli seçim, gurbetli kalmasın insanlar için bir teselli idi. O. Bütün az haberi duyduk. Ve içten yaralandık."

Biz Behice Boran'la Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde çalıştık. Ayı bülünde de öldük ama calısma alanlarımızı ayırdı. O sosyoloji ve Türk

"Demek ki, hepimiz bu kadar değiliz"

Behice Boran'ı uğurlamak amacıyla Türkiye'ye giden delegasyonda yer alan ve 20 Ekim sabahı Federal Almanya'ya dönen FİDEF Genel Başkanı Hasan Özcan'la, Düsseldorf havaalanında kısaca konuşarak izlenimlerini aldık. Önümüzdeki sayılarda DİBAF Genel Sekreteri Erol Boyraz, Batı Berlin Türk Merkezi Başkanı İdi Temuçin'in izlenimlerini de fotoğraflarla aktarmaya çalışacağız.

Behice Boran'a son yolculuğunda refakat eden heyetin içinde yer almak her halde bundan sonrakı yaşamın en değerli anısı olacaktır. Bu günleri anımsatacak içme geçmiş o kadar çok duygu, gözlem ve yaşanan şey var ki!

Bu, son 13 yılda ülkemize ikinci-gidimim. Birincisinde, 25 Temmuz'da işkati katillerce katledilen Kemal Türkler'in cenaze törenindeydim. 24 saat içinde geri dönmüştüm. İkinci gidimim ise, bir başka büyük insanın, Behice Boran'ın cenaze töreni nedeniyle oldu. Umamın üçüncüsü, büyük acıları

Delegasyonda yer alan
DKP Başkanlık Divanı üyesi
Werner Cieslak da
kısaca şunları söyledi:

İstanbul'da son göreve giden yol engellerle doluydu. Yürüyüşü zaman zaman engellemeye çalışan polis etten bir duvarla karşılaşıyordu.

değil, büyük sevinçleri paylaşmak için olur ve bu denli gecikmez...

Ankara, Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde- yiz. Behice Boran, merasim yürüyüşü ile askerlerin omuzlarında geliyor. Tam orta yerde duruyor. Cenaze marşı çalmıyor. Üç bin kişi saygı duruşunda. Zaman zaman hıçkırklar duyuluyor. Çevreyi gözlerimle tanyorum. Boran'ın yoldaşları, dostları... Hepsinin başları dindim. Tıpkı Behice Boran gibi. Anlıyorum ki, onlar da benim gibi, ya da, ben de onlar gibi haklı bir gurur duyuyorum. Bu bir dakika, sanki yıllarca tükenmeyecek bir enerji veriyor hepimize. Bu tarihi sahneyi bir anını bile kaçırmadan beynime kazıdım.

Havaalanında ise başka bir heyecan yaşadım. 13 yıldır görmediğim kardeşimle karşılaştık. 70' den fazla araçla yola çıkmak üzereyken kardeşimi gördüm. Fazla değişmemiş, ama şimdi gözlüğü var. Gözlerimize kucaklaştık. Sonra yine TBMM'nin önündeyiz. Uzaklanıyorkuz birbirimizle. Akşam akşam, topluca yemek yerken, 13 yıllık hasretle, kardeş sevgisiyle, tekleşimi siyasi eğitimim coşkusuyla doyusuya kucaklaşıyoruz.

İstanbul'dayız. Şişli Camii ve Zincirlikuyu Mezarlığı arasındaki yürüyüş yol boyu polis baskısıyla devam etti. Polis kordonuyla, polis arabaları ve araçlarla daraltılmaya çalışılan, duvarla polis kordonu arasındaki bir kordondan yürüyörüz. Yol boyunca polislin yarattıma çalıştığı gerginlikle benim, beni şartları davanıslarla karşılaştım. Ger-

Yürüyüş bitti. Alkışlar, güller, sloganlar ile uğurladık Behice Boran'ı. Bu arada iki bayanın konuşmasına kulak misafiri oldum. Yanındakilere anlatıyorlar: "Taksii binecek zorundaydık. Yoksa törene geç kalabilirdik. İlerken taksii ücretini de mek istedik. Taksii yoförü, 'Abba ben çalışmam zorundayım. Yürüyüşe geleliyorum. Küçük de olsa, Behice Hanım için benim de katkımı kabul eden. Ücret almak istemiyorum" dedi. Demek ki, hepimiz bu kadar değiliz."

Köprü

Berin UYAR

"Ay işçi jandarmanın süngüsünü yakıyor
Mapus yoldaş pencereden jandarmaya bakıyor
Jandarma biz sosyalistiz
Yalnız biziz dost sana
Kurtuluşun bizimledir, elini uzatsana..."

Sevinç kulaklarımdan hiç gitmiyor sevgili Boran Bu türkiyü ilk kez 12 Mart döneminde, Ankara Yıldırım Bölge Kadınlar Koşuşu'nda sizden din. İemiy ve sizden öğrenmiştik. Ne çok severdiniz bu türkiyü ve güv sesinizi ne de güzel söylediniz

Akşamın koşuşun tam ortasındaki düşünüm so. baran etrafında toplanır, bir yandan çayımızı yudumlar bir yandan da türkiyemizi edim edim memleketimizi dolalırdık. Ben o zamanlar çiçekli burunda bir devrimciydim. Gençtim. O günkü ak- lımla sizin görüşlerinizi de pek benimseniyordum.

"Biz Behice Boran'la dil ve tarih coğrafya Fakültesi'nde çalıştık. Aynı bölüme değildik ama çalışma alanlarımız aynıydı. O sosyoloji ve Türk Toplum Bilimi konusunda deris veriyor, araştırma yapıyordu. Ben Türk Edebiyatı ve İktisadiyyat Türk Folklorü üzerinde öğretilen yapıyordum. 1940'lı yıllarda birlikte Yurt ve Dünya Derisi'nin çıkartmıştık. Boran daha sonra başka bir deride çalışmaya başladı ama dostluğumuz yine sürüp gitti. Üzerinde çalıştığımız konuların birbirleriyle ilgili olduğundan, genel bir yöntem bilirligine varılabilecek için, bir dert araktık. Behice Boran, Niyazi Berkes, o zamanki eşi Mediha Berkes ve ben ortak bir araştırma tasarısı yaptık. Ben bu tasarıya uygun olarak birçok derlemeler yaptım. Boran ve Berkes de kendi alanlarında aynı yöntemle araştırmaları yaptılar. Boran'ın yayınlanmış en önemli eseri hatırladığım kadariyla Dil ve Tarih Coğraf-

ya Fakültesi tarafından nesredilmişti. Manisa ve yöresinde yaptığı bir araştırmaydı. Tam adı şu anda hatırlamıyordum. Manisa ve bölgesinde köylü toplumları üzerine sosyolojik araştırmaları gibi bir başlık. Şimdi bu kitabın mevcudu kalmış mıdır, bilmiyorum. Ama deligim bu sosyoloji araştırmaları bakımından önemli bir merhale teşkil eden bu kitabın, eserini, Boran'ın dostları ve yakınları tarafından yeniden basılması için girişimde bulunmaları olacak.

Behice Boran üniversiteden ayrılmak zorunda kalan üç öğretim üyesinden biridir. Ben ve Berkes daha sonra da bilim alanında çalışmalarımıza devam ettik. Boran, memleketimizin bilim çalışmaları içinde de aydınlar arasında beklediği hizmetler olduğu kanısına vararak, politik çalışmalarda yoğunlaşmış. Aydınlara uygulanmasından utanç duyduğumuz, insanın içini sızlatarak aç mahkumiyetlere uğradı. Hatta çocuğu Dursun'u bile hapis-hanede dünyaya getirdi.

Behice Boran'ın kaybı hepimiz için büyük bir acı kaynağıdır."

Behice Boran'ı uğurlama

Fakir BAYKURT

Matematik gibidi Toplum bilim
Çok ciddiye alırsan şiiir gibi
Tam bütün anlemi veriyi yaşama
Öğrendiklerin halkına getiresin

"Yurt ve Dünya" diye koyuldu yola
Yürüdü yurdumuzun esenliğine
Demokrasi sosyalizm başı dedi
Çok geniş attı "Adımlar"ın

Önüme gepit vezmez dereler
Dumanlı boranları sarı dâğlar
Havalar bir fırtına, bir kâr
Arada bahar, dallar çiçek
Aldatıcı martılar peş peşe
Haziran'da karakış
Harmanımız duman eyülide

Kavurucu bir tenimiz günü
Hüseyin Gazi dâğının eteğinde
Mamak tati tutukevinin
Kumandaların kâşısında
Yan yana durduk onlarla

- Tutuklu, ceza'li demek mi?
Cezalı hayvan demek mi?
Hayvana bile zeynep edilemez
Bu nasıl tutuklevi, nasıl devlet?
Nerede kitaplığı, niçin açılmaz kâli'di?

- Hey gidi Behice Hanım, dedim
Değirmeni yitmiş, çakıldığını ararsınız

- Öyle mi? dedi güldü keh keh keh
- Yada... devenin dediği gibi tıpi
Eğri oları sade boynum dedi
İyi bakın halime cezaevlerinden

- Bizimki gibi devletler Behice Hanım
Ayrından varmaz, sergiler kerdin
Çarşı pazarda, karakollarda...
- Keh keh keh güldü gene
Oğlum Dursun'u içerde dünyaya getirdim
Bu kaçınıcı tutuklevi, cezaevi
Önümüzde daha neler neler var
Ne dağlar, ne göçmenlikler
Bunu asla bilmiyorum dedi

Bence iyi biliyordun Behice Hanım
Uzun yolculuğum bir yerinde
Denizlerden ide göçmenlikler
Daha epeyce epeyce uzayacak
Ardına düştüğümüz özlem

Demişti ya şiirin başında
Matematik gibidi Toplum bilim
Yeterince ciddiye alırsan hele
Oku o ikiye vardığın şifirdi

Yaşamı bir "Tutarlılık" onun
Varmış varmamış, orası gün sonu
Toplum bilim de, şiir de aynımsı söyler
Yolumuz daha epeyce uzun

Hörsberg, 12.10.1987

Delegasyonda yer alan DKP Başkanlık Divanı üyesi Werner Cieslak da kısaça şunları söyledi:

"Boran yoldaşa sen yolunda eşlik ettik. Onunla birlikte Brüksel, Ankara ve İstanbul'daydık. O'nun bu büyük yurtsever toprağa ellerimizi verdik. Ankara'da, meclis basımlarından durduğumuzda, bizimle birlikte binlerce taraftar ve itidari ellerinde tutulanlar için de büyük sonucu Türkiye İşçi Partisi'nin merhum başkanı sen saygısı göstermekten kaçamadıklarını gördük. 25 bin, özellikle genç insanın katıldığı İstanbul'daki büyük gösterin ve mitingde O'nun idelerinin yaşadığını gördük. Bu gösteri yeni politik açılımlar getirdi, sanırım. Bizler komünistler olarak mücadele eden işçi sınıfıyla dayanışma içindeydik. Bu günlerde yaşadığımız, kükde de olsa, İşçi Partisi'nin çalışmaları, ileride olası bir legal çalışma açısından önemli adımlardı."

Behice Boran üstüne

Berin Uyar "bir an" istediğinde Behice Boran için, ne söyleyeceğimi bilemedim. Hey öyle olur, ölenin ardından bir şeyler söylemek zor gelir bana. Üzümünüm sümesinden dolayı daha böyle bir ölüme inanmadığım mıdır, bileyimiyim. Belki de içgüdüsel bir tepkidir bul Neden yaşarken söylemez? Pek çok düşünür, sanatçı, eylem adamı yaşarken görmezen gelinir, yoku sayılır da, öldükten sonra ancak sözü edilir? Bu tavırdır bir haksızlık, bir değerbilirsizlik vardır.

Sözgelimi ben başından beri izlediğim Behice Boran'ın yazmalarını ve kendisi bu yazmalarını okumalıydı, oturup tartışmalıydı. Bana "beni övmüşün" demeliydi. "Hayır" demeliydi "eksis bile yazdım". "Kahramanlığı", "neyi ekis yazdın?" Söylemeliydi, "kahramanlığı" Şaşımalydı, "abartıyosun" demeliydi. "Dineyin beni" demeliydi ama, "sen başından beri kahramanmış Behice Boran! Amerikalı Kız Kolej'i'nde okuyucaksın, bir sen misin, bilersen, belki de on binlerce kız eğitimli burada, nerede şimdi onlar, kimlerin yanındalar? Sonra kalıp gidecekmiş Amerika'ya, üniversitede okuyacaksın, doktora vereceksin. Bir sen misin, bilersen belki de onbinlerce insan okudu ama, nerede şimdi bunlar, kimlerin yanındalar? Geleceksin Türkiye'ye, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne gence, alimli bir doçentisin, Türkiye'nin sosyal yapısını işleyeceksin, bir sen misin, bak bakalım Türkiye'ye, bilersen doçent, profesör, bilim adamı var, neledir bunlar, kimlerin yanındalar şimdi, Kürsün kalıdrıkla, işlevsiz bırakılacakmış, tam da o gününde "herkes" Amerika'ya silah aradıklarıyla alırs tutacak, komünistlere karşı Türk gücünü gösterme olanağı doğdu diyecek. Kore'de! O "herkes" in karşısında yine sen, "herkes" in önünde yuza' sen! Derigelsen sen, "Türkiye sosyalist hareketinde sen" TIP'ın kuruluşunda sen!..

Bunları yazdım. Yazmalarımı için de düşüncelerimi ona söyleyemedim.

Birinci TIP'ın 1962'den beri 1963'de girdik. O günlerden TIP'ın kapatıldığı, 1971 yılına kadar yazmış, yakındaydım. Sonra ikinci TIP'ın kuruluşunda yine biriktirdik.

İstanbul'dayız. Şişli Camii ve Zincirlikuyu Mezarlığı arasındaki yürüyüş yolu boyu polis baskısıyla devam etti. Polis kordonuyla, polis arabaları ve araçlarla daralıtımla çalışılan, duvarla polis kordonu arasındaki bir korrondan yürüyoruz. Pol bu boyuna polislin yaratmaya çalıştığı gerginliği rağmen, beni şaşırtan davranışlarla karşılaşıp. Gerginliğin en yükseldiği, polise işi kaçışın olduğu anlarda, yürüyüştekiler alışıya başlıyorlar. Bu bir protestoydu. Ama bir moral güç olarak kullanıldı. Kortejin önünde başlayan alışı, dalga dalga arkalara, yol kenarlarına, pencereleere seyrederene yayılıyor. Bu kadar baskı yapmaya bir yürüyüşte bir olaya meydan verilmemesi için bir başana olarak değerlendiriyorum. "Biz Behice Boran'ın toprağa vermek için yürüyoruz. Bunu engelleyici bir şey seye yol açmamalıyız, zorluğu aşmamın bir yolunu mutlaka bulmalıyız" anlayışı, bu olgunluk ve tutarlılık yolunuza açtı. Hedefe varma yolunda değişik taktilerle başarıyla uygulandığı bu yürüyüş yabancı delegasyonu da çok etkiledi. Döndüklerinde bu gördüklerini anlatacaklarını, yazacaklarını defalarca söylediler.

Yusuf Ziya BAHADINLI

yakındaydım. Sonra ikinci TIP'ın kuruluşunda yine biriktirdik.

Behice Boran bir yada birkaç anıyla anlatılacak biri değildi. Ama şu da bir gerçek ki, özel ilişkilerin, yakınlaştıkları, biriktirilebilir anlatılması, belleklerde daha iyi yer etmesi ve daha somut yargılara işi tutması, kimi doğrudan bilirmesi bakımından büyük faydalar sağlar. Bu nedenle hemen aklıma gelen ve Behice Boran'ın tanınması için bir nokta olabilecek bir anım, daha doğrusu unuttuğum bir çift sözünü söylemek istiyorum.

12 Mart'tan sonra Adıspazan'nda cezaevindeydi, bir gün onu ziyarete gittim. 1974 yılı başında iki arkadaşla birlikte "İke"yi çıkardık. Amacımız derigie giren yazılarla "Türkiye'nin ve sosyalist hareketin temel sorunlarının bilimsel ışığı tutmayı, yorumlayarak çözüm önerileri derigide, belgelerle de bu düşünün önünde ve düğün noktalarını saptamayı amaçlıyordık. Ve altı sayı bu saptadığımız yönde sürdü. Ama bu sırada derigisin çevresinde bir grup derigiden yararlanarak acele bir sosyalist parti kurmak istiyosun. Ancak TIP'ın yöneticilerinin büyük çoğunluğu cezaevlerinden, çıkımları da yakındı. Anladım ki bu olay TIP'ın dışında bir nakideydi. Durumu söylemek istiyordum. Daha sonra ne oldu de gitmiş. Oradaki arkadaşlarla görüş-türüldüğünden konuşamadım dönmüştim.

Boran'a durumu anlattım. Dinledi ve fazla düşünmeden "elbette kurulmalıdır, bizim beklememiz de gerekmez" dedi. Bu tavan yılları iyi düşündüm, Behice Boran'ın hiçbir kişisel hırs yoktu!

TIP'ın yeniden kurulma hazırlıkları sırasında telefonunda bana kuruculuk teklifinde bulunup da benden olumlu yanıtı aldında:

"Senden buon beklerdim, sevindim" dedi. Behice Boran'ın kendine özgü bir sesi vardı, bu sesi yıllarca duydum. Ama o telefonda ki sevinç sesi, belleğime kazıldı kalıcı, sestem çok bir şakımaydı, parti kuruluşunda çıktı ki.

lemis ve sizden öğrendim. Ne çok severdim bu türkiyi ve güzel şehirleri ne de güzel sözlerinizi.

Aşkamlar koğuşun tam ortasındaki dökiüm so, barın etrafında toplanır, bir yandan çayımızı yudumarken bir yandan da türkiyelerimize adım adım memleketimizi yapıyoruz. Bana o zamanlar içiçpi burunda bir devrimciydim. Gençtim. O günkü aklımla sizin görüşlerinizi de çok benimsiyordum. Bu nedenle asla gerçek, birlikte kaldığımız süre içinde size daha büyük bir merakla izledim. Hapishaneden beden ve ruhi sağlığını kaybetmeden çakmanın nasıl mümkün olabileceğini -bu konuda tek kelime bile etmedinmiş halde- ben sizden öğrendim. Koğuş yaşamadıkları disiplininizi, farkli politik görüşleriniz koğuş arkadaşlarınızla kurduğunuz olgun, hoşgörü ve amali ilişki, cezaevi yönetimi-ne karşı tavırınızı, yaşama bağlılığınızı, tüm bunlar beni derinden etkilemiş, örnek olmuştur.

Sabahları herkesten önce siz uyanırdınız. Tabii, alırdınız yatdığınız için arızından da ben. Rutin-betten tutulmuş lok ve bacaklarını aşmak için daha randazayken jimnastik yapma gücünü nereden bulduğunuz hep merak etmişimdir. Kızlarınzayında olan bizler, ranızından sünenek kalkar, kahvaltıda kadar zor alırdık. Biz daha çeşme bade çayla kuyruklayken, siz sanki az sonra sokaja çıkacak gibi geyinir, daktilonun tuşlarını tıkırtımda başlar, bir kahvaltı molasından sonra havalandırmaya kadar çalışmamızı sürdürürdünüz. Kapa açılır açılmaz hepimizden önce arıyaya çıkan, biz tel örülerinin dibinde gövde yüzünü vermeye tembel tembel otururken koca avluda durmadan volta atan, fer-timiz havayı ciğerlerine doya doya çeken yine sizdi-niz.

Tam 14 yıl sonra Brüksel'deki evinize röportaj yapmak amacı ile geldiğimde, en yaşlı politik göçmen olarak neler hissettığınızı sormuştum.

"İnsan, yaşadığını ve mücadelesinin anlamını, ne için yaşadığını ve mücadelet ettiğini bil-yorsa ve bunların doğruluğuna inanıyorsa, yeni bir yaşam tarzı, yeni bir ülke, yeni insan-larla ilişkiler fazla sorun olmuyor. Biliylece seçilmiş bir yaşam yolunun olağan yaşayabile-cek civilleri olarak karşılayın insanları. Yaş-lılığa gelince, yaşlılık her yerde, Nazım'ın de-dişiyle "zor zanaat". Memlekette, oradaki sev-diklerimizden, yakınlardan, uzun yıllar birlikte mücadele vermiş olduklarımızdan uzak olmak bu "zor zanaat"ı daha da zorlaştırıyor doğallarak. Sönsüz bir ödem. Ama banna sorsanız, gençlikte veya yaşlılıkta olsun, yaşamın kendi-si "zor zanaat". Hele anlamlı ve amaçlı bir yaşam peşindeyseniz" diye yanıtlamıştım.

Evet, sevgili Boran. Sizi çok sevdiğim, uğruna koca bir ömür verdiğim vatanımıza uğurladık. Epe-nin mavisini, kırılını yetmiş, buğdayın sansını, yüreğimizin ateşini, hasretimizi, sevdamızı, kavga-mızı, umudumuzu, birliğimizi taşıyan bir köprü kur-dunuz ülkemize. Şimdi bizler, "anlamı ve amaçlı bir yaşam peşinde" olan kızılarız, oğullarız, bu köprüden bacakla en güzel renklerini taşıyan kır çiçekleriyle geçeceğiz.

Legal kürtaj olanakları kısıtlanıyor

Ümit KÖSEOĞLU

Gerici FAC hükümeti, halk arasında "Kürtajlar Yasası" olarak tanınan, FAC ceza yasasının 218. maddesinde değişiklik yaparak, yasanın zaten kısıtlı olan olanaklarını daha da sınırlamayı planlamaktadır.

Hükümet planlarına göre, kadının veya ailenin sosyal ve ekonomik durumu nedeniyle zorunlu çocuk aldirma (Notlagen-indikation), 218. maddenin kapsamından çıkarılmak istenmektedir. Hükümet bu değişiklik ile, FAC'nin çeşitli yerlerinde bulunan "Danışma Büroları" kanalıyla kadınlar üzerinde baskı kurmayı ve kadının durumu ne olursa olsun, doğum lehinde karar vermesini sağlamak istemektedir.

Yasanın 218. maddesi nedir? Yeni şekliyle 21. Haziran 76'dan beri yürürlükte olan Ceza Yasasının 218. maddesi, legal yollarla çocuk aldirmanın kurallarını düzenlemektedir. Bu konuda iki kural vardır:

1. Kadının ve çocuğun sağlık durumunun müsait olmaması nedeniyle çocuk aldirma (Medizinische Indikation). Örneğin, kadının veya çocuğun sağlık durumu kötüye (zorunlu) kılıyorsa veya ırza geçme sonucu kadının hamile kalması halinde.
2. Kadının veya ailenin ekonomik ve sosyal durumu, çocuğun sorumluluğunu taşıyamayacağı belgelerle sabitse, (Notlagenindikation).

Her iki kuralda da kürtaj 12 hafta ve özel durumlarda en geç 22 haftaya kadar yapılmış olmalıdır. Buna rağmen çoğunlukla Bavarya ve Baden-Württemberg eyaletlerinde olmak üzere yılda 10 binden fazla kadın kürtaj için Hollanda'ya gitmektedirler. Zira bu eyaletler varolan yasaları bile tanımamaktadırlar. Değiştirilmek istenenler nedir?

1. Bu zamana kadar kadının veya ailenin sosyal ve ekonomik durumu nedeniyle legal yollarla kürtaj yaptırabilme olanakları kaldırılmak istenmekte, legal kürtaja, sadece kadının veya çocuğun sağlık durumu söz konusu olduğu hallerde izin verilmek istenmektedir. Bu durumda, danışma bürolarından bundan böyle görevi, kadının doğumdan sonra alacağı sosyal yardım, anne-çocuk fonu yardımı ve çocuk yetiştirme yardımı konularında bilgilendirme ileer gitmeyecektir. Diğer bir deyişle, sosyal sorumluluğun yerini madde yardımı almaktadır.

2. Bu zamana kadar doktorların yetkisi dahilinde olan kürtaj izni, yeni yasayla "Özel yetkililer doktorlara" verilerek istenmektedir.

3. Hastalık kasaları kürtaj masraflarını sadece legal kürtajlar da ödeyecektir.

FAC'nin konuyla ilgili dâğımları ve doktorların legal kürtaj yollarının zorlaşması karşısında çöküştedirler. Bürokratik işlemler nedeniyle kürtaj için izni süresinin uzaması açısından FAC kadın Avrupa'da başta gelen ülkelerdir. Bu durum doğal olarak kadının sağlık durumunu olumsuz olarak etkilemektedir. Diğer ülkelerde oranlar FAC'de daha sık rastlanan anne ve çocuğun ölümü olayları, FAC'deki sosyal ve sağlık hizmetlerinin yetersiz oluşundandır.

Yasa değişikliğiyle öngörülen legal olanakların ortadan kaldırılmasıyla birçok kadın oldukça riskli olan illegal yollara başvuracaktır. Bu durumda ilçe dışında kürtaj yolu ancak finans gücü olan zenginlere açılabacaktır. Finans gücü olmayan, kürtaj masraflarını karşılayacak olan kadınlar ise yetkisiz elere düşecektir.

Kadınların artırı bir oranda daha az çocuk istemelerinin ana

Grundig Werk işçileri Erntedank şenliğini protesto eylemine katıldılar.

Grundig Werk-23 işçileri işyerlerinin kapatılmasına karşı direniyor

“Ekmek kapımızı kapayamazlar”

Nürnberg muhabirimiz
bildiriyor

Geçmişte günlerde Fürtih'de Grundig Werk 23 işçilerinin fabrikalarının kapalı tehlikesine karşı iş bırakma eylemine giriştiklerini haber vermiştik. O zamandan bu yana çoğunluğunu Türkiye'li kadınların oluşturduğu Werk 23 işçilerinin toplantılarına katıldık. Diğer eylemlerinde hazır bulunduk. Artık birbirmizi çok iyi tanıyoruz.

11 Ekim 1987 pazar günü Fürtih'de Erntedank Şenliği yapıldı. Binlerce insan sokaklara döküldü. Herkes güzel havanın da verdiği keyifle yapılan geçit törenlerini izliyor. O kalabalığın içinde, şeref tribünün tam karşısında, çoğunluğunu Türkîyeliilerin oluşturduğu

Kararlıklarını Erntedank şenliğinde de gösteriyorlar. Şeref tribününe doğru ellerindeki rengarenk kartonları sallıyorlar. Bir ara siyah saplı kocaman siyah pözü bir çocuk ipin arkasından fırlayıp caddeyi baştan başa geçiyor ve berabere girdiği kartonu Fürtih Belediye Başkanı Lichtenberg'e veriyor. Werk 23 işçilerinin bulunduğu topluluktan büyük alkış kopuyor.

Bu arada töreni kamerayla izleyen TV kuruluşları ve radyolar rengarenk kalabalığa yöneliyorlar. İsti temsilcisi Peter Hansel ile konuşup sorular yöneliyorlar, bilgi alıyorlar. Artık şeref tribünü Grundig işçilerini görmemizle ilgili kalmesine olanak yok. Törenin sona erdiğiyle görüşümüz Peter Hansel eylemi değerlendiren

kadar büyük. Bunun çok iyi bilincinde olan ve Werk 23'de çalışan Türkîyeliileri temsil eden Fürtih IG Metall Yabancılar Komisyonu Başkanı Aysel İlhan "Patronlar bizi Nürnberg Langwasser'e göndermek istiyorlar. Ama bu bir çözümler değil. Biz işyerlerinin korunmasını istiyoruz. Mücadelemizde bu yönde diyor.

Yabancılar Haftası'nda yerel seçim hakkı tartışıldı

Partiler isterlerse yerel seçim hakkını verebilirler

Avrupa Parlamentosu'nun 13 Ekim günü oturumunda Alman Yeşiller milletvekili Brigitte Heinrich'in hazırladığı "Aile bütünlüğü" tasarısı 32'ye karşı 124 oyla kabul edildi. Tasarının birçok bölümüne karşı çıkan Hristiyan Demokrat parlamenterler raporun tamamının onaylamasında yaramadılar. Fayist Jean Marie Le Pen'in başkanlığını yaptığı "Avrupa sağları" grubunun raporun tamamına red oyu vermesine rağmen tasarı Sosyalist grup, Komünist grup, Yeşiller, Liberaller ve Muhafazakarların bir bölümünün verdikleri oylarla kabul edildi.

Raporda yer alan başlıca hususlar:

— AET ülkelerinde oturan ve çalışan yabancıların eylemleri yanlarındı aldirmaları için konulan bekleme süreleri tamamen yokedilmeli, bu konudaki talepler beklitmeden cevaplandırılmalıdır.

— Aile birleştirilmesi için oturma eylemleri zorunlu kaldırılmalıdır.

— Birarada yaşayan çiftler resmi evlilikleri olmasa bile evli çiftlere tanınan haklardan yararlanmalıdır. — Avrupa Topluğu (AT) vatandaşları ile üçüncü ülkelerin vatandaşlarının evlilikleri araştırma, antkeşgibi rahatsız edici kontrollerden geçmemelidir.

— Aile bütünlüğü içinde yer alan her fert ötekilerden bağımsız olarak ötekilerde oturma hakkına sahip olmalıdır.

— Aile fertlerinden biri AT ülkelerinde birinde çalışmaya ve oturma hakkına sahipse, turisti vizesine yanına gelen öteki aile fertlerine de durumlarını yasallaştırma imkanı verilmelidir. Ancak bu kıyıda verilecek oturma izni kendisini getiren kıyıda fazla olamaz.

— Kocaları kesin dönüş yapan evli kadınlar sınırışı edilemez. Evli kadın boşanma halinde de aynı hakları yararlanmalıdır.

— Eşlerinin yanına gelenler çalışmaya izni için başvuruda bulunabilirler. Kendilerine iş bulunmadığı takdirde sosyal yardımdan yararlanırlar.

— İkinci kuşağa mensup gençler AT vatandaşlarının yararlandığı sosyal yardım haklarından yararlanırlar.

Yabancılar için ücretsiz dil kursları açılmalıdır. Sosyal yardım konusundaki bilgiler kendi anadillerinde hazırlanan belgelerle belirlenmelidir.

— Kesin döndürme işlemi olmaksızın çocukları bir süre içinde olmak kaydıyla eskiden yaşadıkları AT ülkesine dönmelidir.

— AT vatandaşlarıyla evli olanlar topluluk içinde serbest oluşma hakkından yararlanırlardır.

— Beş yıl topluluk ülkelerinde yaşayan kişilerle bunların aile fertleri vizeden muaf tutulmalıdır.

Avrupa Parlamentosunun bu kararı tavsiye niteliğinde olmasına karşın eşit haklar mücadelesi için büyük değer taşımaktadır.

Misafirliğe gittiğimiz bir evde televizyonda haberleri dinlerken sayın Başbakan Turgut Özal referandumu hayır kampanyasında halka sesleniyor. "Düne kadar Bulgaristan'dan elektrik alıyorduk. Şimdi artık biz onlardan elektrik almamız gibi, bilhassa Cernobil olayından sonra onların atom santrallerine pek kıymet vermemeleri sonucu atom santralleriyle ürettiği elektriki azalttıklarından yakında kendileriyle yapacağımız bir anlaşma sonucu artık biz onlara elektrik satacağız" diyor. Tam bu sırada, sanki Özal'ın bu sözlerini bekliliyoruz gibi elektrikler kesiliyor ve yaklaşık iki saat İstanbul'un misafirliğe bulduğumuz bu semti elektriksiz kalıyor.

Evsahibinin alelacele bir yerlerden bulup getirdiği mum ışığında

hepimizin Sayın Özal'ın bu azizliğine hep birlikte gülüyoruz.

İşte böyle çelişkilerle dolu bir yaşam var Türkiye'de günümüzde. Gerçi bu çelişki ve gariplikler eskiden de vardı. Fakat artık o pek övündüğümüz, ciddiye almadığımız bir şey kalmamış geride. Tüm yaşam bir gariplikler yumağı haline gelmiş. Gördüğümüz gibi başbakanımız bir başka garip, halkta ekonomik ağırışın verdiği bir ruhsal bunalımın ağır izlerini taşıyor. Her gittiğimiz yerde, her bindiğimiz araçta halkın üzerine bir karabasan gibi çökmiş bu ruhsal bunalımın izlerini görebiliyoruz.

Fakat en önemli çarpıklık, değişik yaşam yollarından çokça sözü edilen ahşaklık çöküşü.

Bir örnek almayı kalkarsak, İstanbul'un pek meşhur Beyoğlu'su

Kocasının da onayıyla vücudunu satan evli 3 çocuk annesi bir kadın: "Aile hayatımız kalmadı, açlık bizi buna zorluyor"

klasikleşmiş yerini başka yerlere bırakmış dersek hiç de haksızlık etmiş olmayız. Randevuvelerine ihtiyaç kalmamış koskoca kentte. Mediciyeköy ve Şişli'yi geçtikten sonra önünüzde Fatih omanları çıkar Maslak'ta. Şimdi bu Fatih omanlarının önü müşteri bekleyen kadınlarla dolu. İsmi anımsamızı istemeyen birisiyle birkaç kelime konuşma fırsatı bulduk. Evli üç çocuk annesi ve zorunlu olarak bu işi yaptığını yoksa çocuklarının aç kalacağını çünkü kocasının bir işyerinde sadece 45 bin TL kazanabildiğini, kiralarnın ise 100 bin TL olduğunu söyledi bize. "Çocuklarının yüzüne bakabilmek için, komşularının yüzüne doğru dürüst bakamaz oldum. Gerçi ben burada sabah saat 10.00'dan 12.00'ye kadar duruyorum bir müşteri etmiyor. mühim olan en birincil ihtiyacımı alabilecek kadar para bulabilirim" diyor. "Mahallemizde ise başımı ve üstümü örtüp öyle geziyorum, yani kapıyorum. Bu

iş görüldüğümü mahalleli böylece henüz farkına varamadı, fakat ben sanki biliyorlarmış gibi korkuncu tedirginim. Kocamın da erkeklik gururu haliyle allak bullak oldu. Bir aile hayatımız kalmadı, fakat açlık bizi buna zorluyor," diye devam ediyor sözlerine, ediyor "Konuştuğum fakat ismini yazmayım resmini de çekmeyin, mahalleli duyarsa veya kocam dışında anem-babam duyarsa hiç iyi olmaz."

Bize Beyoğlu'nun arka sokaklarını gidip gezin bir de oradaki durumu görün diyor.

Beyoğlu'na gittik, fakat arka sokaklara girmeye hiç de gerek kalmadı. Anayol üzerindeki Elhamra sineması "her matine 1 film, günde 6 film" hepsi vurdulu kırdılı karate filmleri. Hemen yakınında Ses sineması iki film "Aşka doymayanlar" ve "Sevişelim", biraz ilerilerinde bir başka sinema yine iki film oynuyor. "Kadın dediğin" ve "Aşkın 69 cesidi". Bu filmlere girerler izlemeye çalıştık, kimlerdi bunlar? Dikkatimizi dışardan görebildiğimiz kadınıyla çeken ya yaşları 10-12 olan çocuklar veya gençler. Bunların hepsi aşkın 69 cesidini öğrenmeye giriyorlar sinemaya.

Ayda 35 bin ile 45 bin TL arasında geliri olan bir kişinin neler alabileceğini, kirayı tartışma dışı bırakacak olursak bu insanların bu para ile geçinip geçinemeyeceklerini bilmek istedik, bir iki giyim mağazasının vitrinini doluştık ve kararsız okuyucularımızın vermenizi için resimlerini çekerek yazmadan çizmeden size fotoğraflarıyla göstermeye karar verdik.

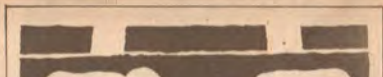

Beyoğlu'nda 3 porno film gösteren sinemanın afişlerinden

Genel af için toplanan imzalar Türkiye'de 50 bine ulaştı

Federal Almanya'da, genel af için uzun yürüyüş

İnsan Hakları Derneği'nin başlattığı ve Dünya İnsan Hakları Günü olan 10 Aralık'ta yapılacak olan "Genel af çıkarılsın-Ölüm cezalarına havır" kampanyası...

Beyoğlu'nda bazı ucuzluk yapan mağazaların vitrinlerinden.

İşkence kanıtları hergün artıyor

İşte Sıddık Bilgin cinayeti

İşte Albay Soyey'in sözleri

Türkiye'de 12 Eylül'den bu yana sürdürülen işkencelere birçok kişinin yaşamını kaybettiği, öğrenen Sıddık Bılgın olayında bir kez daha kanıtlanırken, işkencenin 12 Eylül yönetimine sistematik sürdürüldüğü de Ankara Sıkıyönetim Savcısı Dündar Soyey'in Cumhuriyet gazetesine yaptığı açıklamaları inkar edilemez bir boyut kazanıldı.

Sıddık Bılgın olayı

Sıddık Bılgın'ın öldürülmesini esi şöyle anlatıyordu: "Kocamı okulun bahçesindeki bir askeri cemevye, elleri ve gözleri bağlı olarak bağladılar. Ali Şahin ve iticiler, sopalarla dövüyorlardı. Beyinden kan fışkırdıyordu. Başı bir yama kaydı. 'Öldü' diye askerler arasında fısıldamaya başladılar. Askerler komutanından tutarak cemevye götürüp başını yıkadılar. Sonra 4 asker kocamı karakola taşıdı. Kocam burada ölmüştü."

Cinayeti işleyenler ise, Sıddık Bılgın'ın kaçmaya çalıştığı için vurulmuş öldürüldüğünü öne sürüyorlardı.

Sıddık Bılgın'ın işkenceye öldürülmesi, birçok örneğinde olduğu gibi hasratlı edilecek istendi. Cinayeti işleyenleri devletin en yet-

● Bingöl'ün Genç İlçesinde Jandarma Karakolu'nda öldürülen öğretmen Sıddık Bılgın'ın katilleri için 36 yıl hapis istendi.

● Ankara Sıkıyönetim Savcısı, Sıkıyönetim Komutanı'nın işkenceci polislerle arka çıktığını Cumhuriyet gazetesine anlattı.

kılı kuruluşları kollamaya çalıştılar. Cinayeti ortaya çıkarmak isteyenlere birçok baskı uygulandı. Ancak, özellikle SHP milletvekili Cüneyt Canver ve ö. döneme SHP'li olan DYP milletvekili Ali İhsan Elgin'in kararlı tutumları cinayetin hasratlı edilmesini engelledi. Canver ve Elgin bu olayla ilgili olarak "Şakal bırakma eylemi"ne dahi giriştiler.

Nihayet 2 yıl 3 ay sonra dava açıldı ve savcı cinayeti işleyenlerin Yüzbaşı Ali Şahin, Üstmeğin Ümit Eriş, Astsubaylar Mehmet Açar ve İbrahim Yıldırım ile, terhis olan Onbaşı Suat Akova olduğunu bildirdi. Yüzbaşı Ali Şahin "Can güvenliği yok!" gibi bir komediyi süngerken, Üstmeğin Eriş'in değişik tarihlerde iki ere tecavüz etmekten hapse olduğu görüldü.

Soyey'in açıklamaları

Cumhuriyet gazetesine yazılanlar Onur Mumcu'ya "12 Eylül Adaleti"ni anlatan Ankara Sıkıyö-

netim Komutanlığı Askeri Savcısı emekli Albay Nurettin Soyey, işkence konusunu 12 Eylül döneminde sistematik bir şekilde işlendiğinin somut örneklerini gösteriyor.

ANAP'ın milletvekili adayı yaptığı Ankara Sıkıyönetim Komutanı Recep Ergun açığa işkence yapan polisleri koruyor, onlara arka çıkıyor. Albay Soyey bu durumu şöyle anlatıyor:

"Cezai doktoru görevli savcıya yazıyor, 'Sanıklar polisten çok kötü durumda geliyor. Bunlar ölmeyecek mi?' Komutan cevaplıyor, 'gidiyoruz. Yanında Ankara Emni-

yet Müdürü Ünal Erkan var. Zeynel Abidin Ceylan adlı kişinin ölüm nedenini soruyor. 'Herhalde dövülmüş' yanıtını veriyorum. Or general Ergun, 'Polise bu kadar yüklenmeyin' diye çıkış yapıyor ve Erkan'a dönüp, 'Ben bu savcılara çalışıyorum. Bu savcılara uğraşmıyorum' diyor. Doktorun sözlerini aktarıyoruz. 'Kımmış bu doktor?' diye soruyor ve doktoru getirtilen sonra baharıyor: 'Seni dedikoducu adam...'

Albay Soyey başka bir olay anlatıyor. Birinci şubede görevli, yani siyasi suçlara bakan iki polis bir astsubayın sözünü ve bir bayan arkadaşının zorla bu astsubayın elinden alıyor, zorla istedikleri yer götürüyor. Olay duyuluyor. Bu arada asteğmen birliğine giderken trafik kazasında(!) ölüyor. Savcı Albay Soyey sanık polisleri gözaltına almak isteyince, Orgeneral Ergun karşı çıkıyor, "Bu polisler TKP darvası soruşturuyor. Nerden çıktı bu gözaltına alma" diyor.

Ankara Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Ergun'un işkencecilere arka çıkması, tek başına karar verdiğini bir şey değil kuşkusuz. Tüm sıkıyönetim komutanları Millî Güvenlik Komitesi'nin emirlerini harfiyen uyguluyorlar. Bu da işkencenin sistematik olduğunu kanıtlıyor.

İşin bir başka yönü

Sıddık Bılgın'ın öldürülen üstmeğmenin iki ere tecavüz olayından dolayı 17 yıl hapse mahkum edilmiş olması ve TKP soruşturmasını yürüten polislerin, hem de bir astsubayın sözlü ve hamir arkadaşına tecavüz etmeleri işkenceciler açısından bir başka boyut getiriyor olaya.

"Seri Silahlı Kuvvetlerimizizin bir mensubu" olmanın sözden kaçacak, işkencecilikten başka, bir de cinsel tecavüz olaylarının bu kahramanlarına sahip çıkabilir? Bu soruların yanıtı mekâla soruluyor.

İnsan hakları örgütleri uluslararası ve Dünya İnsan Hakları Günlü olan "Genel af çıkartın-Ölüm cezasına hayır" kampanyası çerçevesinde, Türkiye'de toplanan imzalar 50 bini buldu. Bu kampanyayla dayanışma amacıyla Federal Almanya'da Devrimci İşçi'nin çağrısıyla 20 Ekim-5 Kasım tarihleri arasında 15 günlük Devr Yürüyüşü düzenlendi. Uzun Kurtuluş, Kurtuluş, Partizan ve Hannover Halkevi'nin (FIDEF) desteklediği 21 Ekim günü 3 koldan Hamburg, Stuttgart ve Münih'ten harekete geçen yürüyüş kolları 5 Kasım'da Bonn'da buluşacaklar.

Federal Almanya'da yaşayan Türklerin ve Alman demokratik kamuoyunun dikkatini çekmek amacıyla düzenlenen yürüyüşün programı şöyle: Bremerhaven: 21.10., Hamburg, Bremen, Hildesheim, Salzgitter: 22.10., Hannover: 23.10., Bielefeld: 24.10., Hamm: 25.10., Essen: 27-28.10., Duisburg: 29.10., Düsseldorf: 30.10., Wuppertal: 31.10., Bergisch-Gladbach: 1.11., Köln: 2.11., Bonn: 3-4.11.

Deggendorf, Rosenheim, Landshtut, Münih: 21.10., Nürnberg: 22.10., Aschaffenburg: 23.10., Frankfurt: 24.10., Wiesbaden Mainz: 25-26.10. Ulm: 23.10., Stuttgart: 24.10., Karlsruhe: 24.10., Mannheim: 25.10., Wiesbaden-Mainz: 25-26.10., Koblenz: 27.10., Bonn: 28.

29.10., Köln: 30-31.10. ve 1-2.11., Bonn: 3-4-5.11.

Öte yandan daha önce 4 dayanışma girişimi tarafından Federal Almanya'dan Türkiye'ye İnsan Hakları Derneği'ne kart gönderme ve imza kampanyası da devam ediyor.

Stuttgart'ta 17 Ekim günü Au-

lüm ve Aydınlik dergisi tarafların genel af kampanyasını desteklemek amacıyla ortak bir bildiri yayımlanarak dağıtıldı. Şehir merkezinde bilgilendirme masası açan iki derginin taraflarını belirten birliğin sürecinin cytirmek, diğer politik güçleri de katılmaya çağırıldı.

Rüsselsheim'den Opel işçileri

Türkiye'de değişik işkollanlarda süren grevlerle yurtdışındaki işçilerin dayanışmasında da hergün yeni adımlar atılıyor, maddi, manevi destek görüyor.

Rüsselsheim'da Opel fabrikasında çalışan işçiler biraraya gelerek 'Grevlerle dayanışma komitesi' oluşturdular. Komite kolektif ve özverili bir çalışma sonucu Opel işçilerinden topladığı 1500 DM'ı grevde olan dier işçilerine gönderdi. Onurlu bir iş yapmanın huzuru ve coşkusıyla komite yurtdışındaki işçilere şöyle sesleniyor: "Duyun bizi dostlar, birlikte iş yapmak hiç zor değil, yeter ki grevlerin, grevlerle dayanışmanın öneminin özümseyelim. İşçi sınıfından yana olan sol güçlere sesleniyoruz. Birbirimize karşı önyargılarımızla birlikte yarıttığımız eylemlerimizle, işlerimizle yolculuğumuz, dostluklar kuracağız."

HTİB

Den Haag Şubesi

Hollanda Türküyelî İşçiler Birliği Den Haag şubesinde kurulan "Türkiye'deki grevci işçilerle dayanışma komitesi" de kısa sürede üyelerden toplam 850 günden tutarındaki parayı ve dayanışma mesajlarını dier işçilerine gönderdiler.

İşkence krizi

Ankara Sıkıyönetim Savcısı Nurettin Soyey açıklıyor:

12 Eylül Adaleti

HAZİR MUMCU

En büyük yasaklı bizleriz!..

Özlem ÖZGÜR

Türkiye'deki "yasaklar" ve "yasaklı"lar için, ciltler doldurabilir; ama, biz sözü bir başka büyük "yasaklı"lar kitesine getirmek istiyoruz. Yasaklılar kitesinin en büyüğü, sayıları üç milyona aşan Türkiye'den göçmen işçiler değil midir?

Neden ve nasıl mı? Oy kullanma hakkı, çağımız insanının en temel yurttaşlık hakkı değil midir? Öyledir. Ama, yaklaşık çeyrek asırdır Türkiye ekonomisine en büyük katkısı yapan, bütün yurttaşlık görevlerini eksiksiz yerine getiren; askerlik yapan, sayısız vergi, harç ve haraç ödeyen ve yalnızca, "döviz yumurtlayan tavuklar" gözüyle bakılan göçmen işçiler, 25 yılı aşkın süredir oy kullanma hakkından yoksundurlar.

Peki, bu konuda anayasa ne buyuruyor? Anayasanın 67. maddesinde, "21 yaşını doldurmuş her Türk yurttaşı, oy kullanma hakkına sahiptir" denilmiştir. O zaman, yurtdışındaki işçiler kalkıp biz nerenin yurttaşız diye sorsalar, yanlış mı olur; ya da, kâhkalp "en büyük yasaklı bizler değil miyiz?" deseler, ayıp falan mı etmiş olurdu.

Göçmen işçiler üstüne konan, ne anayasa ve ne de, babayassıla bağdaşmayan yasaklar, öylesine çoktur ki, bu köşeye sığdırılmaz; ama, birkaç ilginç örnek vermek yerinde olur. Özal hükümetinin çıkardığı "Bedelli Askerlik Yasası" uyarınca, Türkiye'de yaşayan gençler 2,5 milyon lira ödeyerek, üç aylık temel eğitime askerlik görevini yerine getirmiş olacaktırlar.

Yurtdışındaki gençler ise, "bedel" ücreti olarak 15 bin mark ödemek zorundadırlar. Bu miktar, Türk parası olarak 8 milyon lira ediyor. Başka bir deyişle, yurtdışındaki gençlerden, Türkiye'dekilere oranla üç katından daha fazla bedel ücreti alınıyor. Neden ve niçin?

Peki, anayasa ne diyor? Anayasanın 10. maddesi, "yasalar önünde, bütün yurttaşlar eşittir" buyurmuş. Şimdi, yurtdışındaki işçiler kalkıp, "bizler T.C. yurttaşları değil miyiz?" diye sorsalar, buna kim ne diyebilir?

Devam edelim. Bundan bir süre önce, Federal Almanya ile Türkiye hükümetleri arasında imzalanan bir anlaşma uyarınca, göçmen işçilerin bir kısmı primleri geri alabilmeleri için, kesin geri dönüş yapılmamalı ve Türkiye'de, hiçbir işte çalışmaları gerekmiyor. İnsana çalışmayı bile "yasak" eden, böylece utanç verici bir anlaşmanın altına imza koymaktan çekinmeyen, Özal hükümetinden başkası değildir.

Peki, anayasa ne buyurmuş? Anayasanın 48. maddesinde, "her yurttaş, dilediği alanda çalışma hakkına sahiptir" denilmiştir. Bu anlaşma ile göçmen işçilere getirilen çalışma yasası, anayasanın bu açık hükmünün neresine sığdırılabilir kestiremiyoruz.

Milliyet gazetesinin 13 Ekim tarihli sayısında, Özal'ın yurtdışındaki göçmen işçilere, ne özte beklenen ödenecek ilginç

Özal döneminde, işçilerin bu yolla gönderdiği döviz miktarı 7,5 milyar dolar

İşçi dövizini hesapları 8,8 milyar dolara tırmandı

- Türkiye'den göçmen işçiler, "Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları"na uygulanan faiz oranlarının yükseltilmesini ve geri ödemelerin, zamanında yapılmasını istiyorlar.
- Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı'na dayalı olarak getirilen, "Bedelsiz İthalat" uygulamasının değiştirilmesi isteniyor.

Türkiye'den göçmen işçilerin, son dört yıl içinde "Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı" yoluyla memleketine gönderdikleri döviz miktarında çok büyük artışlar oldu ve bu hesaplarla toplanan para, 9 milyar dolar sınırını aştı. Merkez Bankası tarafından yapılan açıklamaya göre, 1983 yılı sonunda 1 milyar 344 milyon dolar olan "Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları"ndaki para miktarı,

1987 yılı haziran ayında 8 milyar 826 milyon dolara yükseldi ve böylece, Özal hükümeti döneminde, Türkiye'ye bu yoldan gelen döviz miktarı 7 milyar 482 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Yapılan açıklamada, ilgili hesaplardaki 8 milyon 826 milyon dolarlık dövizin, 4 milyar 170 milyon dolarlık bölümünün Merkez Bankası ile öteki bankalarda ve geri kalan 4 milyar 656 milyon doları-

nın ise, yabancı bankalarda açılan ve buradan Merkez Bankası'na aktarılan kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında toplandığı belirtili. Yurtdışındaki işçilerin, Türkiye ekonomisine yaptıkları bu büyük katkıya ve ülkenin döviz açıklarının bu paralarla kapatılmasına karşılık, Özal hükümetinin hiçbir sözüne durmadığını ve hiçbir soruna çözüm getirmediğini belirten işçiler, bu hesaplara ödenen faiz oranlarının yükseltilmesini ve geri ödemelerin zamanında yapılmasını istiyorlar.

İşçiler ne istiyor?

Bilindiği gibi, kredi mektuplu döviz tevdiat hesapları yoluyla ülkeye giden bu paralar, Türkiye açısından bir dış borçlanma türü oluyor. Ve Türkiye, uluslararası özel bankalardan aldığı öteki dış borçlara, yüzde 18 ile yüzde 20 arasında faiz ödüyor. Oysa, kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarının vadesiz olanlarına yıllık yüzde 6, bir yıl vadeli olanlarına yüzde 8 ve iki yıl vadeli olanlarına da, yüzde 11 oranında faiz ödeniyor.

Üstelik, yine bilindiği gibi, Türkiye'de faiz oranları sürekli yükseliyor. Özal hükümeti, bu hesaplara ödenen vevatın yüzde 14 olan

faiz oranını, hiçbir gerekçe göstermeden yüzde 11'e indirdi. Dahası, kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarındaki anapara ve faiz ödemeleri zamanında yapılmıyor, geri ödemelerde iki yıla varan gecikmeler oluyor ve böylece, bu gecikmeler nedeniyle yıllık gerçek faiz oranı yüzde 5'in bile altına çekilmiş oluyor.

Bu olumsuzluklardan şikayetçi olan işçiler, hem döviz hesaplarna verilen faiz oranlarının yükseltilmesini ve geri ödemelerin zamanında yapılmasını talep ediyorlar ve hem de, "Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı" sahiplerine tanınan "Bedelsiz İthalat" uygulamasının değiştirilmesini istiyorlar.

Bilindiği gibi, en az 15 bin mark tutarında döviz hesabı olanlar, Türkiye'ye otomobil ile taktör ve en az 50 bin mark tutarında döviz hesabı olanlar da, mesleki alet ve makina götürebilirler ve bunun

da adını, "Bedelsiz İthalat" deniliyor.

Bu hakkın kullanılabilmesi için, en az 15 bin ile 50 bin marklık döviz hesaplarındaki bu paraların Merkez Bankası'nda bir yıl bekletilmesi gerekiyor ve ancak, bu bekleme süresinin sonunda başvuru yapılabiliyor. Ayrıca, ithal edilen otomobil ile öteki eşyanın üç yaşından eski olmaması ve bunların gümrük vergilerinin, Türkiye'de döviz bozdurularak ödemesi gerekmiyor.

Bu koşullar ağır bulan ve uygulamadan, ciddi bir yarar sağlayamadıkları beliren işçiler, bedelsiz ithalat için öngörülen 15 bin ile 50 bin marklık döviz tevdiat hesabı miktarının azaltılmasını, çok yüksek olan Gümrük Vergisi oranlarının düşürülmesini ve ayrıca, "Bedelsiz İthalat" kapsamına alınmış mesleki alet ile eşya çeşidinin artırılmasını istiyorlar.

Yıllar	Merkez Bankası ve öteki bankalar	Yabancı bankalar aracılığı ile Merkez Bankası'na	Toplam
1983	1,344		1,344
1984	1,180	1,778	2,958
1985	2,061	2,678	4,739
1986	3,437	3,788	7,225
1987 Haziran	4,170	4,656	8,826

Kredi Mektuplu Döviz Hesapları
(Milyon dolar)

Bu banka işçi şirketlerine devlet desteği vermek için kurulmuştu!

DESİYAB işçi şirketlerini ele geçiriyor

her yurttaş, dilediği alanda çalışma hakkına sahiptir ve hımsız bu anlaşılmaz ile öğrenim işleri getirilen çalışma yasağı, anayasanın bu açık hükmünün neresine sığdırılabilir kestiremiyoruz.

Milliyet gazetesinin 13 Ekim tarihli sayısında, Özal'ın yurt dışındaki göçmen işçilere ne gözte baktığını gösteren ilginç bir haber var. SHP'nin seçim bildirgesinde, "yurtdışındaki işçilerin dövizlerine ek prim ödeyeceğiz" denilmesi, Özal'ın cüden çıkması ve hazret, aynen şöyle buyurmuş: "İşçiden döviz pahalya al, ithalatçıya ucuz sat. Bu kadar haksız ve akılsız uygulama olamaz."

O zaman, dışsatımcı holdinglerin dövizlerine verilen primler ne oluyor diye, kalkıp adama sormazlar mı? Sorarlar. Sen kalk, ülkeye döviz kazandırıyorlar diye, parabası holding patronlarının dövizlerine yüzde 50 prim öde, ama, sıra her yıl ülkeye milyarlar aktaran göçmen işçilerin dövizlerine geldi mi, "haksızlık" olur dıyor işin içinden çıkiver.

Yurtdışındaki işçiler, kalkıp dışsatımcı parababalarının dövizleri "altın" da, bizimkiler "bakır" mıdır diye sorsalar, ne de nebilir?

Sevgili ve saygılı yönetenlerimiz, yurtdışındaki işçilerin dövizlerini istersen onlara "yurttaşlar" mı diye sesleniyorlar. Ama, sıra yurttaşlık hakkının birinci maddesi olan u kullanmaya geldi mi, bin dereden su getiriyorlar.

Yurttaşlık hakkınının, daha birinci ve en temel maddesi "yasak" la başlasa, göçmen işçilere konan "yasak" ların sayısı, saymakla bitirilebilir mi? Üç milyonu aşkın bir kitlenin, u kullanma hakkından yoksun bırakılması ne demektir? En büyük yasaklar, yurtdışındaki işçiler değili midir?

Türkiyeli göçmen işçiler, çalıştıkları ülkelere "yabancı" dırlar.

Ya, Türkiye'de? Türkiye'de "yerli" midirler? Peki, bunlar dışarda "misafir" de, içeride "T.C. yurttaş"ı mıdır? Sahl, Türkiyeli göçmen işçiler, nerenin yurttaşlarıdır? Sayıleyelim: Bunlar, Merih'den geldi, Merih'den!

Özal'ın incisi: İşçi dövizlerine prim ödemek haksızlıktır

SHP'nin seçim bildirgesinde "işçi dövizlerine prim ödeyeceğiz" demesi üzerine, bir konuşma yapan Başbakan Turgut Özal, böyle bir uygulamaya kesin karşı olduğunu belirterek, "İşçiden pahalya döviz al, ithalatçıya ucuz sat. Bu kadar akılsız ve haksız uygulama olamaz" dedi. Bilindiği gibi, SHP'nin seçim bildirgesinde, "yurda gönderdikleri döviz için işçilere ek prim ödeyecek" denilmiş ve prim miktarının, dışsatımcılara verilen teşvikler kadar olacağı belirtilmişti.

Başbakan Özal'ın işçi dövizlerine prim ödenmesini "haksızlık ve akılsızlık" olarak nitelendiren, ekonomi uzmanları tarafından gerçek dışı bir ifade olarak yorumlandı ve uzmanlar, "o zaman, neden dışsatımcı holdinglerin dövizlerine verilen prim uygulamasının haksızlık olmadığı" sorusunu dile getirdiler. Bilindiği gibi, Özal hükümeti, ülkeye döviz kazandırıyor diye, yitirdiği dışsatımcı holdinglerin dövizlerine yüzde 50 oranında ek prim ediyor. Örneğin, bir markın fiyatı 500 lira iken, Merkez Bankası tarafından dışsatımcı holdinglere 750 lira ödeniyor.

Bu banka işçi şirketlerine devlet desteği vermek için kurulmuştu!

DESİYAB işçi şirketlerini ele geçiriyor

DESİYAB, Köytaş, Bilmertaş ve Denizli Cam işçi şirketlerinin ardından Gentaş'ı da ele geçir-di.

Yasal görevi işçi şirketleri devlet desteği vermek olan Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası'nın (DESİYAB), kuruluş amacına aykırı olarak çok sayıda işçi şirketini ele geçirdiği belirtildi. DESİYAB'ın Köytaş, Bilmertaş ve Denizli Cam adlı işçi şirketlerinin ardından son olarak 8 bin ortaklı Gentaş'ı da ele geçirmesi, şirket ortığı işçiler tarafından tepki ile karşılandı. Gentaş'ın ortığı olan işçiler, yasalara aykırı olarak DESİYAB'ın işçilerin ortaklık paylarını yüzde 57'den yüzde 26'ya düşürdüğünü ve buna karşılık, kendi ortaklık payını yüzde 26'dan yüzde 62'ye yükselttiğini ve böylece, şirketi ele geçirdiği belirtilir.

Gentaş ortığı işçilerin yaptığı açıklamada, şirketin kuruluşundan beri kendilerine hiçbir kâr payı dağıtılmadığı belirtilerek, "1972 yılında koyduğumuz 10 bin ile 20 bin mark arasında değişen değişen ortaklık paylarımızı dahi geri alamıyoruz" denildi. DESİYAB'ın işçi şirketlerine verdiği kredilerle sermaye artımına gittiği ve bu yolla, ortaklık paylarının çoğunluğunu ele geçirdiği ve bunun adına da, "kurtarma" denildiği söylenerek, işçi şirketlerinin bu yöntemle yağmalandığı belirtilir.

DESİYAB ve 136 şirket

DESİYAB'ın "1986 Yılı İşçi Şirketleri Değerlendirme Raporu" na, kuruluşun 136 işçi şirketi ile ortaklık veya kredi ilişkisi içinde olduğu belirtildi. Federal Almanya ile Türkiye hükümetleri arasında imzalanmış "işçi şirketlerine destek anlaşması" uyarınca her iki taraflı katkısıya oluşturulan "kredi fonu" nun DESİYAB diye kurulması sonucu, son bir yıl içinde bu kuruluşun kredi verdiği şirketlerin sayısının daha da artması neden olduğu belirtilerek, DESİYAB'ın kredi verdiği kuruluşların

haskı altında tuttuğu ve zor durumdaki şirketleri, önce kurtarıp sonra ele geçirdiği kaydedildi.

DESİYAB'ın hem kendisinin verdiği ve hem de başka bankalardan bulduğu kredileri anasözleşmede değişiklik yapma koşuluyla bağladığı ve yapılan değişiklikte, bu bankanın yönetime girdiği ve genel kurulda, verilen kredi miktarı kadar sermaye artımına gidilerek, DESİYAB'ın öteki bankaların işçi şirketlerini birlikte ele geçirdikleri belirtildi. Ortak işçilerin yaptıkları açıklamada, DESİYAB'ın kontrolünde olan ve kârı çalışan işçi şirketlerinin, büyük sermaye ile bankalara yok pahasına satıldığı ve sonuçta, işçilerin ortaklık paylarının azaltıldığı düşürüldüğü belirtildi ve işçilere, hiçbir kâr payı verilmediği gibi, ortaklık paylarını da geri alamadıkları söylendi.

Gelir dağılımı araştırması yayınlandı: Sermaye kesiminin kârı ikiye katlandı

Yeni yapılan gelir dağılımı araştırmasına göre, 1977-1986 dönemi-ni kapsayan son on yıllık süreçte, maaş ve ücretler ile köylü gelirleri her yıl sürekli artmış, sermaye gelirlerinde çok büyük artışlar oldu ve Türkiye, gelir dağılımının en adaletsiz olduğu ülkelerden birisi haline getirildi. ODTÜ öğretim üyesi Prof. Dr. Merih Celasun'un yaptığı gelir dağılımı araştırmasına göre, 1977-1986 döneminde, maaş ve ücretlerin ulusal gelirden aldığı pay, yüzde 36'dan yüzde 17'ye geriledi ve böylece, son on yıllık süreçte, işçi ve memurların gerçek gelirleri sarıya yarıyandan daha fazla azalmış oldu.

Melih Celasun'un ilgili araştırmasına göre, 1977-1986 döneminde, tarımla uğraşan ulusal gelirden aldıkları pay yüzde 29'dan yüzde 18'e geriledi. Buna karşılık, iftın dışında, sermaye kesiminin ulusal gelirden aldığı pay, yüzde 35'ten yüzde 65'e tırmandı ve böylece, son on yıllık sü-

rede sermaye gelirleri ikiye katlanmış oldu.

Merih Celasun'un gelir dağılımı araştırması, Başbakan Turgut Özal'ın "bizim dönemimizde memur, işçi ve köylü gelirleri arttı" biçimindeki sözlerinin gerçek olmadığını ortaya koydu ve araştırma, 1983-1986 döneminde de, ücret ve maaşlar ile köylü gelirlerinin gerilemenin sürdüğünü gösterdi. Nitekim, 1983-1986 yılları arasında, maaş ve ücretlerin ulusal gelirden aldıkları pay yüzde 24'den yüzde 17'ye ve köylü gelirleri ise, yüzde 20'den yüzde 18'e geriledi. Buna karşılık, sermaye kesiminin ulusal gelirden aldığı pay, yüzde 56'dan yüzde 65'e yükseldi.

Gelir dağılımı araştırmasına göre, maaş ve ücretlerin ulusal gelirden aldığı en yüksek pay, yüzde 26 ile 1977 yılında gerçekleşti. Bu yıldan itibaren sürekli tırmanan yüksek enflasyon, maaş ve ücretleri eritmeye başladı ve 1980 yılında, bunların ulusal gelirden aldıkları pay yüzde 26'ya geriledi.

DOKTOR - İyi, iyi... Perhize devam edin... Bir yıla varmaz ne isterseniz yiyebilirsiniz!

Önce vargüçleriyle desteklediler, sonra düşmeye terkettiler, şimdi de timsah gözyaşları döküyorlar

Barschel'in kuşkulı ölümü ve CDU skandalları

11 Ekim günü Cenevre'deki bir otel odasında ölü olarak bulunan Federal Almanya'nın Schleswig-Holstein eyaleti Başbakanı Uwe Barschel ile ilgili perde aralanamıyor. Geçtiğimiz ay yapılan eylem seçimleri öncesinde SPD'nin Başbakanı adayları Björn Engholm'e karşı girişilen işpionajla ve karalama faaliyetlerinin ortaya çıkmasından bir süre sonra görevinden istifa eden Barschel'in aile yakınları, kendisinin intihar etmediğini, bir cinayete kurban olduğunu savunuyorlar ve CDU üst yönetimini suçluyorlar. Eşi Freya Barschel cenaze töreninde CDU eyalet örgütü başkanı ve Federal Maliye Bakanı Gerhard Stoltenberg'in törende konuşmasını istemiyor.

Eski bir nazinin torunu olan Uwe Barschel'in neonazilerle de iyi ilişkilerinin olduğu biliniyor. Skandalın ortaya çıkmasından sonra gittiği Kanarya adalarında ünlü silah kaşıkçısı Suudi Arabistanlı Adnan Kaşıkçı'nın evinde kalan Barschel'in ölümüyle bağlantılı olarak sağa "Bild" gazetesinin bir redaktörünün evinde arama yapıldı. Cinayet ihtimalinin arttığı şu günlerde basında ve demokratik kamuoyunda sözkonusu skandalla ilgili olarak Bonn'daki CDU merkezine kadar uzanan önemli konuşma çok sayıda sorununun olduğu üzerinde duruluyor.

Ölümün karanlık yanları

İsviçre'deki otel odasının banyosunda su dolu bir küvetin içinde ölü olarak bulunan Barschel ile ilgili olarak Kiel savcısı ilk önce kalp yetmezliğinden ölüme normal bir ölümün sözetti. Savcılık aklı ve uyusturucu ilaçların ölümde rol oynamadığını kesinlikle açıkladı. Ancak aradan bir iki gün geçtikten sonra ölümün bir intihar ya da cinayet sonucu olabileceği üzerinde duruluyor ve ilk fotoğraflar yayınlıyor. 14 Ekim günü İsviçreli savcı Marcel Vaudroz ve koşturucu-

men saçlarının tıslak olması, elinin bir havluya sarılı olması, banyodaki kilimin çamurlu olması bir intihara olayına pek uyumayan kuşku dolu işaretler olarak dikkatleri çekiyor. Diğer bir olgu ise, Barschel'in kaldığı "Beau-Rivage" otelinin komputeri, kardeşi Eike'yi aradığını tesbit etmiş olmasına rağmen, kardeşinin evinde telefon çalıyor.

Eike Barschel kendisini Robert Roloff olarak tanıtan bir gazetecinin Barschel'in bir politik komployla karşı karşıya olduğuna dair deliller sunduğunu, kardeşinden öğrendiğini söyleyerek, Alkanacı'na en çok inandığı bir anda intihar etmesinin anlamsız olacağını vurguluyor ve CDU yöneticilerini suçluyor. Eike Barschel, 11 bin işçi çalıştıran büyük bir İsviçre şirketi'nin meneceri. Eike ve ölen CDU'lu başbakanın eşi Freya ikinci bir otopsinin yapılmasını istedi.

Uwe Barschel'e kariyer yollarını açan, büyük destekçisi Gerhard Stoltenberg'in basına karşı Kief'deki skandal ve ölüm olayına ilgili olarak sorumluluk kabul etmesine karşılık, Freya Barschel Stoltenberg'i cenaze töreninde koşturmakmak istiyor. Federal polis ise sağa "Bild" gazetesinin redaktörlerinden Bernd Plogmann'ın evinde ölümlü olayla ilgili bir arama yapıp, Barschel'in Cenevre'de buluşan gazetecilerin Plogmann olduğu ihtimali üzerinde duruluyor.

CDU'nun kirlili oyunları

Uwe Barschel'in ölümünden sonra CDU yöneticileri timsah gözyaşları dökmeye başladı. Bir ölüm olayını yaratmış duygusal ortamdan yararlanmaya da ihmal etmemeyi CDU kendisinin suçlu olduğu skandala gizelebilmek için SPD'ye saldıyor. Kielef'deki kirlili oyunları ortaya çıkartan "Der Spiegel" dergisi, ülkeye üzerine zi-

Etifendilerinin sözünü dinlemediği onların işine yaradığı sürece ondan iyisi yoktu. Stoltenberg (sağda) Barschel'i kucaklarken.

Ancak savcılık bu gülmeye dayıy araştırma yapılabileceğini.

CDU'ya yakınlığıyla bilinen gazeteler Barschel'in ölümünü ilk keşfeden "Stem" dergisi muhabirinin cinayetin faili olabileceğini de yazmaktan çekinmedi. Halbulki, Kief ve Cenevre'deki polis ve savcılık "intihar" tesbitinde bulunurken, bu ölümün bir cinayet olabileceği ihtimali, "Stem" dergisi muhabirinin çektiği fotoğraflarla belirginleşti. Aca, muhabir kendisini suçlamak için ölüm olayına belgelime ve polis harekemi vermi-
ti? O da diğer büyük gazetelerin muhabirleri gibi gündürleri bir r-
ortaj yapılmıştı umutunda Barschel'in peşindeydi.

CDU yöneticilerinin ağızlarından hiç eksik olmayan ifadelerden bir de bundan böyle "demokratik" politikacıların birbirleriyle ilişkilerini gözden geçirmesi, birbirlerine

üstlenerek istifa etti. SPD adayı Engholm'ü izlemekle görevlendirilen Piel detektif bürosu hizmetlerini faturasını CDU bürosuna gönderdi. Bu gelişmeler üzerine 2 Ekim günü yeniden oluşan partinin bir araştırma komisyonu kurulmasına karar verildi. Savcılık da araştırılmakla CDU'lu eyalet bakanları Amstussen ve Claussen Barschel'in aleyhinde ifade verildi. Bu yeni bir dönem başlangıcı oldu.

Artık CDU eyalet meclisi grubunda, eski Başbakan Barschel'in milletvekilliğinden istifa etmesi isteniyor, bir diğer CDU yöneticileri partiden atılmaya gerektiklerini savunuyor. Bu önerilerin desteklenmesi arasında Barschel'i, Ploffer'in iftiharlarından sonra en çok sa-

vunan Federal Maliye Bakanı Stoltenberg de bulunuyordu. Çorap söküğü gibi hızla yayılan bu skandalın bir yerde durması gerekiyor.

Silah sanayi, Kaşıkçı ve Barschel

Sicilya'ya tatile gittiğini söyleyip Kanarya adalarına giden ve ünlü silah tüccarı Adnan Kaşıkçı'nın evinde kalan Barschel'in ölmesinden sonra basın eski eyalet başkanının silah kaşıkçıları tarafından da öldürülmüş olabileceği haberi üzerinde durmaya başladı. Bilindiği gibi 1985 yılında Kief'deki kamu şirketi HDW'nin denizaltı planlarını Güney Afrika'ya satması üzerine bu eyalette bir skandal ortaya çıkmış, fakat Yönetim Kurulu üyesi olmasına rağmen Barschel hiç bir sorumluluk kabul etmemişti. Maliye Bakanı Stoltenberg ise olayın hemen kapanmasını işi koşturmayla maliye soruşturması dairesine devretmiş ve bugüne kadar da hiçbir ses çıkmamıştı. Silah sanayii ilgili olarak partisi tarafından feda edilen Barschel'in tahmin edilenden fazla bilgi sahibi olduğu görüldüğün ağırlık kazandı. Belirtiliyor.

Neonaziler "iyi bir halez"

Stoltenberg'in eyalet başkanlığını bırakıp Bonn'a gittiği üzerine yerine gelen Barschel'i "iyi bir halez" olarak nitelleyen nazilerin gazetesi "National Zeitung" da Dahle ilçesindeki nazi okul sözünde olanak eski nazi amirali Dönitz'e okulun konuşmacı olarak çağırılan Barschel daha sonraları da onlara her türlü desteği verdi. Gerçek eski nazilerin törenine katılarak, gerekse neonazi FA'P'a polis desteği altında toplantılar düzenlemesine izin veren bir kişiydi Barschel.

Körfez operasyonunun İran boyutu

Ali DALOĞLU

ABD ve NATO'ya egemen öteki devletlerin silahlı güçleri II. Dünya Savaşı'ndan bu yana görülmemiş bir yoğunlukla Basra Körfezi'ne yığılmış bulunuyor. NATO eylem alanının fillen genişlemesi anlamına gelen operasyon Yakın ve Orta Doğu'da ciddi bir tedbirlik kaynağı olmaktadır. Son haftalarda Amerikan politikacıları bu konuda birbirini ardından açıklamalar bulundular: "Deniz ulaşımının güvenliğini sağlıyoruz!" Mütteliklerimizden ekonomik çıkarlarını koruyoruz!" "İran-İrak Savaşı'nı durduracağız!" "Sovyetler Birliği'nin bölgede artan etkisini kıracağız!" Bütün bu açıklamalar operasyonun gerçek nedenini göstermeye hizmet etmektedir. Stratejik amaç, İran'ın bugünkü hükümetini devrimin koşullarını hazırlamaktır. Bu yalnız bir niyetten ibaret değildir. Pentagon'da İran'ın askeri ve ekonomik kilit noktalarını kesin vuruşu gerçekleştirilecek planlar vardır. Plannın ya ölümcül darbe olarak, ya da provokasyon sonucu uygulanması yönünde çeşitli seçenekler de bulunmaktadır.

Reagan yönetimi böyle bir operasyonun da bekliyor? ABD Ulusal Güvenlik Konseyi'nin değerlendirmesine göre, ABD ile İran arasında askeri bir çatışmanın gerçekleşmesi durumunda, farklı bir yönetim işbuna gelebilir ve bu yeni yönetim Humeyni'nin uzlaşmasız tutumuna göre Washington ile daha rahat diyalog kurabilecek pragmatik görüşlerden oluşabilir. Humeyni'ye alternatif olabilecek bu güçlerle ilgili kararlar Reagan yönetimi, İran'a gizli silah satılmasına aracı olan İsrail kanallarıdan yararlanıyor. Bu konudaki haberler Mısır'da çıkan "Al Vafid" gazetesinde yayınlandı.

Washington İran'a karşı bu planını yürürlüğe koyarken yalnızca açık askeri saldırı araçlarını hazırlamakta kalmıyor. Bunların yanısıra "kılıcı dümenleri" de devreye sokmayı planlıyor. "Arab Times" ve "As-Siyasi" adı Kuveyt gazetelerinde 12 Ağustos 1987 tarihinde yayınlanan bir demecinde ünlü iş adamı Adnan Kaşıkçı, ABD'nin Humeyni'yi zehirleyerek darbe yaptırmaya hazırlandığını açıklamıştı. Humeyni'yi ortadan kaldırmak için CIA'ya bağlı özel bir birim olan "task forces" adlı grubun görevlendirildiği biliniyor.

Yine İran'a karşı ABD planı çerçevesinde, yeni atanan CIA Şefi William Webster temmuz ayında Fransa'yı ziyaret ederek İşleri Bakanlığı ve Dis Günlük Departman yönetimi ile görüşmelerde bulundu. Bu görüşmelerde Humeyni'ye karşı mahalefet güçlerini İran'da yönetime getirme konusuna da ele alındı.

Fransız tarafı CIA Şefine İran Şahı'nın oğlu tarafından yürütülen Humeyni'ye muhalif güçleri birleştirme çabalarını desteklediklerini bildirdi. Ayrıca Fransız hükümet çevreleri, eski Şah taraftarlarıyla eski Başbakan Ben Sadır'a yakın güçlerden oluşan bir savaş grubuna askeri eğitim vererek İran'a gönderme yükümlülüğü üstlendiler. William Webster, bundan başka dev miktarlarda silah borçlarına rağmen, Fransanın Irak'a modern silah satışına devam edeceğini dair güvence aldı. Bu çerçevede CIA'nın Bağdat'ta İran ordusunun mevzilerini hakkında bundan böyle de elektronik uydu bilgisi vereceği söylenecektir.

İran'a karşı planlanan operasyonda etmekte "küçük ordu" Türkiye'nin payına düşenler de unutulmamış. Özellikle Ortak ve Güneydoğu Anadolu'daki üslerin kolaylıkla İranlara yararlılık artırı, "nelenek"le yapılan vıçetm. Bunun yanısıra

...sonuç olabileceği üzerinde durulmuş ve fotoğraflar yayınlanıyor. 14 Ekim günü İsviçreli savcı Marcel Vaudroz ve koğuşlarına yargıcı Claude-Nicole Nardin tarafından yapılan basın toplantısında Borsche'li in kanında ve mide-sinde beş ayın uyuşturucu ilacını bulundugu ve ölümün bunlardan oldugu açıklıyor.

Ancak otel odasında ne ilay şişelerine, ne de kendisinin bir akşam evvel odasına getirttiği aşırışişesine nasılmış. Borsche'li ayakbalkırlardan birinin salonda, diğerinin banyoda bulunması, başının suyun dışında olmasına rağmen...

Terciman cüminden bombalandığını yazdı ama bombayı koyanı yazamıyor

Camiyi bombalayıp 92 kişiyi öldürenleri CIA yetiştirmiş

CIA şefinin korkunç itirafları

Türkiye Postası'nın 31 Mayıs 1985 tarihli sayısında Lübnan'daki camii CIA'nın bombalatığını yazmıştı. Bir araba çikine Hizbullah taraftarlarının merkezi olarak bilinen caminin önünde patlayan bomba 90 kişiyi öldürme ve yaklaşık 200 kişinin yaralanmasına neden olmuş. Uzun yıllar CIA çeliği yapmış olan William Casey'in anlarını geçen Woodward tarafından çıkarılan bir kitapta gazetecinin bu iddialarını doğruluyor. ABD gizli servisi CIA'nın şefi 8 Mart 1985'te gerçekleştirilen bomba eyleminin Suudi Arabistan tarafından maddi olarak da desteklendiğini belirtir.

Ash adam Şeyh Faddallah'ın öldürülmesi olan bu bomba eyleminin nihai başarıya ulaşmaması üzerine Suudi Arabistan'ın "telemeksel Arap aracı" olarak niyet sayısında Faddallah'ın etkisiz hale getirilmesi- ne yer verilen kitapta kendisine sadece 2 milyon dolar ve taraflarına da gıda maddesi bağışlandığı yazılıyor ve CIA şefinin şu cümlelerine yer veriliyor: "Bu kadar az bir paranın bu kadar büyük bir problemi çözebilmesi karşısında çok şaşırımdı."

...bir de bundan böyle "demokratik politikacıların birbirleriyle ilişkilerini gözden geçirmesi, birbirlerine karşı daha hoşgörüli olmalarını gerektiği. Açıkça bir daha böyle skandallar ortaya çıkartılmayın, baki insanlar ölüyor, demek isteniyor. Sözler etkisiz de kalmıyor, SPD, araştırma komisyonunun cezaze töreni sonrasında kadar çalışmalara ara verilmesine karşı çıkmadı.

Olaylar nasıl gelişti?

Schleswig-Holstein eyaletinde 13 Eylül'de yapılan eyalet seçimlerinden bir hafta önce ilk olarak basında SPD'nin Başbakanı aday Björn Engholm'un detektörlere takip edildiği, çeşitli şekillerde takip edildiği ve ona karşı bir anormi vergi kaçaklığı şikayetine bulunduğu haberi yerildi. Seçimlerden bir gün önce çıkan "Der Spiegel" dergisi konuyu kapak yaptı ve CDU'nun basın-yayın uzmanı Pfeiffer'in itirafına geniş yer verdi. Pfeiffer daha önce çıkan haberleri doğruluyor ve bunlara yenilerini ekliyordu. CDU'nun SPD ve Yeşiller adına sahte bildiriler çıkardığı, CDU merkezinin SPD tarafından dinlenmeye çalışıldığı yalanların terzahlandığı ortaya çıktı. İtirafçı CDU basın uzmanı bunların Borsche'li in emri ya da bilgisi doğrultusunda yapıldığını, başka CDU'lü yöneticilerin de haberdar olduğunu söylüyor.

CDU, önce sahip çıktı

Seçimlerde önemli ölçüde oy kaybederek ikinci büyük parti durumuna düşen, 37 yıldır iktidardaki CDU'nun adını temize çıkarmak amacıyla başta Başbakan Kohl ve Maliye Bakanı Slobtenberg olmak üzere tüm parti yöneticileri Pfeiffer'in bireysel hareket ettiğini önce sürerek CDU'ya yüklenen baskını "sorumsuz" olarak nitelendiriyor. Borsche'li kendisi tüm bu olup bitenlerden haberdar olmadığının dair defalarca "namus sızdı" verdi.

Eyalet başkanı Kieß'e cereyan eden politik skandalın perdeleri anladıkça Borsche'li üzerinde baskılar artmaya başladı. Önce bir sorumluluk kabul etmedi. Borsche, 25 Eylül günü birinden, skandalın politik sorumluluğunu

CDU propaganda uzmanlarından Pfeiffer'in ortaya döktüğü kirli çamaşırlara kimse sahip çıkmak istemiyordu. Ama sonunda hayatı pahasına da olsa bir şamar oğlani bulundu.

Sovyet ordusu silahsızlanmanın hizmetinde

Kimyasal silahları yoketme fabrikası

Bir süre önce Batılı bilim adamlarına Sovyetler Birliği'ndeki kimyevi silah üreten bir fabrikayı gezdiren, deyimden olanaklarını ve kimyasal silahların nasıl yok edileceğini gösteren Sovyet yönetimi şimdi de kimyasal silahların yokedilmesini gerçekleştirme üzere bir fabrika kurdu. İzvestiya gazetesinde komıyla ilgili yayınlanan bir yazıdan yaptığımız derlemeyi aşağıda sunuyoruz:

İşte insanlığın "Kılıçların karasabana dönüşmesi" rüyası en sonunda gerçek oluyor.

SSCB'de Chapayevsk şehri yakınlarında bu yılın ocak ayında inşasına başlanan kimyasal silahları yoketme fabrikası, en gelişkin teknoloji kullanılarak kimyasal silahları basit birer atık haline getirecek.

Tarihçe daha önce çesine rastlanmamış böyle bir fabrikayı tasarlayan bilimadamları kükusuz yalınz değildi. Politikacıların yollarında sürdüğüden silahsızlanma tartışmaları sonucunda böyle bir

Iran a karşı planlanan operasyonlar... Türkiye'nin payına düşen üslerin unutulmaması... Güneydoğu Anadolu'daki üslerin kolaylıklarından yararlanmak artık "telemeksel" sayılan yöntem. Bunun yanısıra yine bu bölgelerde bulundugu söylenen eğitim kamplarında faaliyetleri arttırmaya dair haberler dikkat çekiyor. Belirtildiğine göre bu kamplarda resmi çevrelerce kabul edilemeyecek bir şekilde özellikle İran ordusundan kaçan askerler, İran'ın eski subayları ve ABD'li uzmanların denetiminde eğitim görmekte dir. Türkiye'deki farklı İran muhalefet güçlerinin koordinatör-lüğünü Şahin eski elçisi Mansur Sukrai yapıyor. 21 Ekim 1986 tarihli Milliyet gazetesinin yazdığına göre Çağlayan'ın in damadı olan Sukrai'nin İstanbul'daki evi kaçak İranlıların "ekel dansına merkezi" haline gelmiştir.

Kükusuz, İran a karşı böyle bir ABD planının varlığı ve somut hazırlıklarının hızlandırılması, bu planın başan şansının yüksek olduğu anlamına henüz gelmiyor, Asın çıktığı amacın yanısıra ABD, bölgede stratejik noktalar yakın olmak, kendini Arap dünyasının koruyucusu olarak gösterip Körfez ülkelerinden bölgede Amerikan askeri varlığının güçlenmesine onay almak ve "cevik kuvvetler" in Genelkurmay karargahı CENTCOM'u bu ülkelerden birisinin topraklarına yerleştirmek gibi hedeflere de yönelmektedir. Öte yandan Washington'daki askeri tarihçiler, ABD için pek "tekin sayılmayan" çelişkilere yumağı Orta Doğu'da girişikleri bir dizi operasyonun fiyaskoyla sonuçlandığını da hatırlıyor olmalıdır.

SİLAHSIZLANMANIN HİZMETİNDEKİ ORDU

Projenin yöneticisi Albay Solovoy, kimyasal silahların insanlık için ne büyük bir tehlike olduğuna çok iyi bildiklerini, bu yüzden de bütün bilgi ve deneyimleri silahsızlanma için kullanacaklarını söyledi. Onlar, savaşmak için öğrendiklerini silahsızlanma için kul-

- Proje yöneticisi Albay Solovoy "savaşmak için öğrendiklerini silahsızlanma için kullanacaklarını ordu mensuplarıyız" diyor

lanın ilk ordu mensupları olacaktı.

TEKNOLOJİK OLANAKLAR

Sovyetler Birliği'nde bir çok bilim adamı uzun süredir zehirli gazları etkisiz hale getirenlerin teknolojik olanaklarını araştırıyor. Sonunda kimyasal ve fiziksel iş-

lemere dayalı bir teknoloji geliştirilmeye başlandı.

Uzmanların çalışmaları sonucunda ortaya çıkan bir seri işlem sürecinde; sırasıyla zehirli gazlar önce zehirli bir akıcılıkla daha sonra da basit, zararsız kimyasal maddeler, tuzlar veya asitler haline gelececek. İşlem başlangıcında serbet kalan zehirler ise ayrı bir kimyasal süreçten geçirilerek; yakılacak, yokedilecek. Elde yalnızca basit tuzlar ve asitler kalacak ki, işin sevindirici bir başka yanı da, bunlar daha sonra tekrar aynı işlemden geçirilerek zehirli gaz haline getirilemeyecek.

ABD NE YAPIYOR?

Diğer yandan, Sovyetler Birliği silahsızlanma için bütün olanaklarını kullanmaya hazırlanırken, Amerika silahlanma harcamalarını artırmak sürdürüyor. Kimyasal silahlar için ayrılan 500 milyon dolara yanısıra 10 yıl içinde ise, kimyasal bir savaş hazırlık için 12 milyar dolar daha harcama planlıyor.

Yurtdışındaki işçiler kendi ülkelerindeki yatırımlardan sonuç alamayınca birikimlerini yurtdışında döğüştürmeye başladılar.

İşçilerimizin açtığı işyeri, bakkal, kahve sayısı 5 yılda 30 bine ulaştı

Kurtulacaklar mı?

119. sayıda Türkiye Araştırmalar Merkezi yöneticisi Dr. Faruk Şen ile Yücel Feyzioğlu'nun işçi şirketleri hakkındaki yaptıkları söyleşiyi yayınlamıştık. Bu sayıda da işçilerin işçilerin yurtdışındaki yatırımlarını konu alan ikinci bölümünü yayınlıyoruz.

— Son zamanlarda belirttiğiniz gibi Türkiye'li işçilerin Federal Almanya'da oldukça yeni yatırımlara giriştikleri gözleniyor, dedik Dr. Faruk Şen'e, bu konuda da bir araştırmanın olduğunu biliyoruz. Bu yazıda bu konuya girelim istersen.

— Çok yeni bir gelişme. Çok iyi olur.

— Bu gelişmeyi biraz açsak? — 165 bin işçimizin ortak olduğu işçi şirketlerinin başarısızlığı, Türk işçisinin iş kuma istemlerini hiç önlemedi. Kendi yurtlarında yaptıkları yatırımlarda bir sonuç alamayınca 1981 sonundan itibaren yepyeni bir alana geçtiler. Biriktirdikleri paraları Federal Almanya'da yatırımlara dönüştürmeye başladılar. Bugün çok ilginç bir olgu meydana çıktı. 1982'den 87 baş-

— Peki burada hemen bir soru sorayım. Yatırıma yönelmelerinin bir nedeni de son yıllarda işçiler gelişen işsizlik olamaz mı?

— Bir ölçüde haklısın. Bihassa bininci kuşakta görüyoruz. Burada 20-25 yıldan beri kömür madenlerinde, çelikte çalışan Türk işçisi artık yavaş yavaş yardımcı işçi olarak bu işyerlerinde çalışamayacağını gördükten sonra, birikimini de Türkiye'de kullanamayacağını anlayanca, burada bir iş yeri kurmaya yönelmiştir. Hiç olmazsa oğluna çalışma olanağı hazırlamakla, kendisi de bu iş yerinin başında durarak yaşamaya çalışmaktadır. Biz "Türkiye Araştırmalar Merkezi" olarak Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde yaptığımız son bir araştırmaya göre; özellikle Ruhr havzasında

Türklerin yatırım alanları tam 130 iş kolunu kapsamaktadır. Dedğin gibi birçok bakkal, kahve olmasın rağmen Almanların da yatırım yaptıkları alanlara veya Almanlara hizmet verecek alanlara da yatırım yapmaktadırlar. Fakat şunda haklısın bu 130 iş kolunun büyük bölümü bakkal gibi küçük işletmelerdir. Yaşasın savaş çok ilginç alanlara da yatırım yapmaya başladıklarını görüyoruz.

— Birkaç örnek sıralayabilir miyiz?

— Örneğin Bonn'da büyük satış mağazalarına kravat üreten, bir firma vardır. Tekstil sanayine girmiş, buraya yönelik iş yapan firmalar vardır. Türkiye'ye Alman turistleri götürün 7 Jane turizm şirketi oluşmuş durumdadır. Bunlar bu yıl içinde Türkiye'ye 90 bin turist götürmüşlerdir. Dedğin gibi dediktiler ki kadar insanın altına güc gelen branşlarda iş yaptıklarını görüyoruz. Bunların içinde dansma şirketleri bile vardır.

— Dev boyutlu sermaye sahipleri

— Eğer Alman hükümeti bu firmaların ciddiye alır, kendi firmaları için tatidıkları çok düşük faizli 150 bin marklık kredileri bizim firmalara da tanırlarsa ortavadede bir gelecek görüyoruz.

— Bu orantıyı firmaların sermayesi, yıllık cirosu ne kadar? Almanlarınki ile kıyaslayabilir miyiz?

— Ortalama olarak işyeri başına düşen ana sermaye 173 bin marka civarındadır. Ve yıllık ortalama cirodan da 780 bin marka bulmaktadır. Alman orta kuruluşları ile karşılaştırdığımızda işletmeleri aşağı yukarı aynıdır. Bir olumlu gelişmeden söz edeyim burada. Federal hükümet ve çeşitli hükümetlerin yardımı ile bu işyeri sahiplerinin Duisburg, Dortmund ve Mannheim'da dansma hizmetleri ile kez verilerek isteniyor. 75 orantıyı iş adamları buralarda dansma hizmetleri alabilecek, bir o kadar da çiraklık yeri için dansma yapılabilecek. Almanya'da yatırım yapmak isteyenlere karşı hükümetin bu duyarlı teliyle ilhamlı bir hareket.

Geçtiğimiz günlerde Duisburg'da açılan "Türk Edebiyatından Almanca çevrilmiş yapıtlar" sergisini hazırlayarak kendi olanaklarıyla, yurtdışında yaşayan insanlarımızın kültür yaşamına önemli bir katkıda bulunan Tayfun Demir, bu çalışmasını bizim için anlattı.

Karınca kararınca

Tayfun DEMİR

Çocukluğumuzda karpuz kabuğundan arabalar, eski, artık bezlerden bebekler yapıydık. Yeni yetmeliliğimizde araba rulmanlarından taşıyıcılar, uçurtmalar, giderek yakaklar ve botlar yapıp. Şimdi büyüdük. Bizi kuşatan yaşam koşulları fantazilerimizi tutsak aldı. Ya doğrudan üretimin yabancılaştıncısı çarklarında, ya da genel hizmetlerin deşet bürokrasisi içinde bir telaş, bir telaş koşturur olduk. Giderrek bu tekdüze koşturmacı sıkıntı veriyor. Yıllar yılı benzer birtakım işleri yapıp durmak, karmaşılaşan kent yaşamı içinde, neyi niye yaptığını bilmez olmak, insanı yıpratıyor, yoruyor, bıkıyor.

İnancın karşısında bile o kadar çok sıfır var ki, kitapları tararken tere batm. Bu da başka bir tad işte, kimselerle paylaşmadığın bir tad. Sayfaları çevirirken gözünüze işlen notlar, uçurtan tozlar, pul pul dökülen cilt artıkları, gerçekten tanımsız bir doyum, ama tek başınıza yaşıyorsunuz... Ne diyoruz, kültürel alışveriş ve bireysel çabalar. Türkiye'den Almanca'ya ve Almanca'dan Türkiye'ye çevirilerin ciddi bir karşılığına ve değerlendirilmesine. Yüksel Pazarkaya "Rosen im Frost" adlı yapıtında yapılmış. Gerçekten apik bir haksızlık sözcüğü. Doğrudan özün yapağını karşılıklı olarak bu dillere çevirtin. Alman'ın üç sıfır yenik koyuyor. Ancak Alman edebiyat bilimcilerinin Türk

da Köröglü çevirileri. Yani bütün bunları bilmek, izlemek ilginç.

Artık yeni insanlarla karşılıklıya. Genç insanlar. Adları bizim adlarımız ya, dilleri, kendilerini güvenle anlatabilecek dilleri Almanca. Ama, anne ve babalarının yurdu olan yurdu-muza, onun edebiyatına ilgi duyuyorlar. En azından onlara yönelik bir armağan olarak düşündüm bu küçük çalışmayı ben. Kimi dergilerin, kitapların arasında birkaç sayfa tutan bibliyografyalan bu nedenle işte minik bir kitapçıkta topladım. Ulaştırdığım başka yapıtları, çevirileri katıp, yer yer notlar düşüp, topladığımı yapıtlarla bir sergi becerip bu insanlara sunmak istedim. Çünkü günün onlar-

Bir de neredeyse genelleştirebileceğim bir hastalığımız var sanıyorum: Üzerimize farz olmayan işlere burn sokmak. Ben bunu pek sık yapıyorum. Olur olmaz başka yaşam alanlarına saldırıyorum, ilgi duyuyorum. Tabi böyle olunca, bir başka pencereden apansız ufuklara bakaverince kimi gedikler, sisler, silik resimler takılıyor gözüm. Boyuma posuma bakmadan gedikleri doldurmaya, sisleri dağıtmaya, resimleri iyice bir görünürlüğe, kılmaya yelteniyorum. Kimi burnumun üstüne çakılıyorum yere. Kimi kafamı kalın duvarlara vuruyorum. İşte kimi zaman da bir küçük sevinçle yeniden sanıyorum yaşamı. İnsanın kendini, üretin bir yaratık olarak görmesi, algılaması kadar doğal bir sevinç bu.

Sözcükleri sergi ve bibliyografya da böylesi bir sınırlan izinsiz geçme tutkusunun ürünü. Aslında da benim işim değildi. Edebiyat tarihçemiz, bilimçilerimiz, dilbilimci, ne bileyim bir dolu meslekten insan işte, onların böyle bir perçeklennin ortaya çıkarmaları ve gidemeleri gerekirdi. Bir kü-

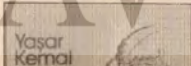

Tayfun Demir

edebiyatına ilişkin çalışmalarla, bizim edebiyat bilimcilerimizin veya Alman dili ve edebiyatı uzmanlarımızın Alman edebiyatına ilişkin bilimsel çalışmaları da karşılaştırmalı. İşte burada da oniki sıfır yeniyiz.

la geçiyor. Kitaplığımızda en çok onları alıyoruz. Sonra oradan bizim güzel yarınlarmız değil mi?

Yeni değil ama söylemek istiyorum, bu çalışma aslında 90 sayfa. Tabi bir kent kitaplığı, hele iflas eşliğinde, bir kütüphane, bir kütüphane baş-

1981'den itibaren başlatılan, Türk işçisinin iş kurma istemlerini hiç ölenmedi. Kendi yurtlarında yaptıkları yatırımlarda bir sonuç alamayınca 1981 sonundan itibaren yepeni bir alana geçtiler. Biriktirdikleri paraları Federal Almanya'da yatırımlara dönüştürmeye başladılar. Bugün çok ilginç bir oluşu meydana çıktı. 1982'den 87 başına dek irdi üflaklı 30 bine yakın yatırım alanına para harcadılar, şirket kurdular.

- Çok büyük bir sayı yine. Ne gibi alanlara yatırım yapıyorlar?

- Bunlar arasında dedektiflikten, akşamları dükkanların kapalı olup olmadığını kontrol eden şirketlere, video-kaset üreten (yani boş kaset üreten) şirketlerden, 130 milyon DM ciro yapan turizm şirketlerine kadar yaygın bir alanı kapsamakta-

- Bu alanda çalışan insan sayısı ne kadar?

- 70 bin ile 90 bin arasında insan bu alanlarda istihdam ediliyor.
- Yıllık yatırım konusunda bir bilgi var mı?

- Evet. Toplam yatırım üç milyar 800 milyon markı bulmaktadır. Yine yıllık yapılan ciro 17 milyar marka ulaşmaktadır.

- Bu dediklerin benim için de yeni ve büyük rakamlar. Bunun nedenlerini nerede aramalı?

— Birisi Türkiye için yatırımları ruhuna yitirmiş, kincisi ise: geri dönmeye istediğini uzaklaşık Almanyaya'da kalıcı bir toplum olmaya karar verdikten sonra yatırımları buraya yönelik yapmaya başlamıştır. Geri dönmeye eğilimi oldukça azalmıştır. Yüzde 60 oranında işçilerimiz burada kalmaya eğilimindedir. Bunun son gelişmesi de yapı kredi tasarruflarının Türkiye'ye aktarılması için yapılan ikbi anlaşmaya'da görülmüş. 140 bin işçinin Almanyaya'da yapı-kredi tasarruflu var. Bunlar sadece Almanyaya'da ve ev almak için yapılan yatırımlardır. Bunların Türkiye'ye aktarılması için yapılan anlaşmaya Türkiye işçileri itibar etmemişlerdir. 130 bin işçiden 4 ay içinde parasını Türkiye'ye aktarmak istemesi sadece 3 kişi olmuştur. Demek ki Türkiye'den ümidi kesip, burada kalmayı kararlaştırmış, yatırımlarını, evde planlarını buraya yöneltmiş, direk burada bir orta sınıf oluşturmaya başlamışlardır.

layınca, burada bir iş yeri kurmaya yönelmiştir. Hiç olmasa öğluna çalışma olanaga hazırlamakta, kendisi de bu iş yerinin başında durarak yaşamaya çalışmaktadır. Biz "Türkiye Araştırmalar Merkezi" olarak Kuzey Ren-Vestfalya eyaletinde yaptığımız son bir araştırmaya göre; özellikle Ruhr havzasında kendi başına iş kuran Türklerin büyük bir çoğunluğu işsizlikle korktukları için, Türkiye'ye döndükleri takdirde de bir sanayi olmadığını tesbit ettikleri için burada serbest işyeri açmaya başlamışlardır.

– Sanıyorum demin saydığın işyerlerinin yanı sıra bunların çoğunluğunu bakkallar, kahveler oluşturmaktadır,

- İlginç yönü şu. Diğer yabancılarla karşılaştığımız zaman görüyoruz ki, İtalyanlar, Yugoslav ve Yunan işçilerinin yaptıkları yatırım alanları büyük çoğunlukla lokantahane ve bakkal alanını kapsarken,

- Dev boyutlu sermaye sahiplerinin, büyük tekellerin yanında

- Şöyle diyelim 30 bin işyerinin

Coğunluğunun el yordamı ile

ve o işin biliminden uzak kurul-
duklarını ve çalıştıklarını söyleye-
bilir miyiz?

- Evet. İşyeri kuran herkesin belirli bir danışma hizmetine ihtiyacı vardır. Alman hükümeti bu gelişmeyi yeteri kadar ciddiye almamıştır.

– Peki büyük ve orta boy şirketlerin geleceği için bir tehlike yok mu?

yardımı ile bu işyeri sahipleri için Duisburg, Dortmund ve Mannheim'ta danışma hizmetleri ilk kez verilmek isteniyor. 75 tabirby adamı buralarda danışma hizmet alabilecek, bir o kadar da cıvık yeri için danışma yapılacak. A manya'da yatırım yapmak isteyenlere karşı hükümetin bu duyar yaklaşımları olumlu birşey.

- Küçük ünitelere, küçük bakk ve kahvelere yine bir şans yo

— Hayır. Onlar batmaktan kurtulamayacaklar. Ancak Kuzey Rusya'ya Vostyay'a da yeni bir gelişme var. Orta vadete tek yönlü üretimi dayandırmak isteyen yani sadece çelik üretimi değil, üretimi çeşitlendirmek isteyen hükümet, orta ve küçük boyutta olan işletmelere belirsizlikte olduğu için, özellikle de ilçüde destek vermeye başladılar. Türk şirketlerinin de verildiği takdirde, biraz daha batmama şansı olacak kanısındayım.

Tamamı da. Şu aklıma takılıyor. Ruhr bölgesinin iki belkemiği ortadan kalkıyor. Kömür ve çelik. Belkemikleri kırılınca, o küçük ortaboy işletmelerin nasıl bir şans olabilir?

Mutlaka hukukla, Ebeceste sana yinin bel kemiği ortadan kalkarsa bunların da bir şansı olmayacağı. Ya da suni solunuma soluk alacaklar. Yarı yarımlarla ayakta kalabilecekler. CDU hükümetinin kararlarına göre bu bölgede kimler ve çekilçesine uzun vadede bir şans verilmiyor. Doğacak problemleri hafifletmek için böyle si ufak ve orta boy işletmeler tek ediyorlar. Fakat bu da çözüm olarak görünmüyor. Eğer başka büyük yatırımlara yönelmeseniz, Türk işçilerin de Alman işçileri gibi büyük işsizlik bekliyor. We zaman da zorunlu olarak pazda nüsler taşıyacaklar. Olrak Pazda ülkesi de olmadımızın işin burası kalmak oldukça zorlaşacak. Kimdir ve çekilçeniz olmazsa en büyük zararı işçilerimiz görecektir.

– İşyerlerinin korunması için yürütülen mücadeleye katılmaktan başka çare kalmıyor demek ki.

- Evet.
- Tesekkür ederim bu söyle
için. Çok yararlandım. Okurla
mız için de yeni bilgiler olaca

bilimcilerimiz, dilcilerimiz, ne bileyim bir dolu meslekten insan işte, onların böyle bir gereksinimi ortaya çıkarmaları ve gidermeleri gerekirdi. Bir kü-

tüphan görevlisi olarak bu boşluğa ilgili çektim. Bekledik. Bir çaba, kımıldama olmadı. Zaten herkesin işi başından aşkın. Herkesin çok daha ciddi işleri, işlevleri var. Bakıtı olmuyor. Tuttuk, karınca karınca kendimizi yaptık. Doğrusu gününce olmadı. Zaten benim olanakların da bu işin gününce olmasına elverişli değildi. İşte sonuçta oldu, benim yapabildiğimce oldu. Yine de çevremden gör-

Nasıl bugün göçmen işçilere yönelik politikalar, iş pazarının gerekleri doğrultusunda geliştirilmiş politikalarla (resmi politika) son ediyorsa, kültürel alışverişe binesine uylarının birbirleriyle ilişkili ve beklenilenlere bağlı olarak geliştiriliyor. Sonuçta örneğin Almanya-Türkiye ve daha sonraları Federal Almanya-Türkiye ilişkilerinde de siyasal-askeri yaklaşımın belirleyici olduğu görülmüyor. Tabii bu ağırlıklı olarak karşın kimi bireysel ilgilerin, çabaların da yüzüne sonuçlar verdiğini hemen belirtmeliyiz.

Benini bu bibliyografik derlemeye aldığım J.v. Hammer-Purgstall'ın "Geschichte der osmanischen Dichtkunst bis auf unsere Zeit" adlı müthiş çalışması, 1836-1838 yılları arasında yayınlanmış. Birlerce sayfadan oluşan ve 2200 şairin koca yaşam öyküleriyle şiir örneklerini içeren yapıdır. Ne yazık ki bu çalışmada başka birçok yapıtlar birgi sergileyemiyoruz. Sadece sigorta masrafı

Tayfun Demir
edebiyatına ilişkin çalışmalarıyla, bizim edebiyat bilimcilerimizin veya Alman dili ve edebiyatı uzmanlarımızın Alman edebiyatına ilişkin bilimsel çalışmaları da karşılaştırılmalı. İşte burada da oniki sıfır yeniliğiz.

Kuşkusuz dilimizden Alimdarca'yı çeviren, bizim derleyebildiğimiz kadarı sunuflı değil. 1900'lerde başlayan çeviri dalgası (zaten bizim çağdaş edebiyatımız da ancak bu kadar esdi) en savas aşırı döneme hazırlanarak, sonra durgunlaşarak, güç dalgasıyla yeniden ama bu kez değişik bir yönüne kazananak günümüze dek sürüyor. Pazarkaya'nın kitabında yıllarca yapılmış bir karşılaştırma var. Ben ki-şi geçiyorum. Tabii pevelirinin bü-yük, ama çok büyük bir bölümü iş-ükle ilişkilerini konu alan dergilerde yayınlanıyor. Bir tür kolonyal düşkünlük gelişiminde üstlenilen diplomatik misyonların gereği yanı, Bir bölümü de Türkiye institüslerinin, sarıyaka-ların bilimsel çalışmaları. Onlara iş-kin yayınları var alıyorlar.

Yine de bazı tuhaflıklar yok değil. Örneğin Halide Edip Advar'ın *öz* romanı, ki sevdiği yazarmış o zamanlar Halide Edip Hanım olarak biliniyor, 1916, 1917 ve 1923 yıllarında yayınlanmış olmasına karşın, ben bu *öz* romanı kasaba kitaplığının kullanıma açık rafından buldurdum. Bir tane si halâ okuyucudaydı. Öte yandan kitap sahifalarında çok aradan antikalaşmış yapıtlar bunlar. 1913 yılında Berlin'de yayınlanmış bir başka çalışma var: "Aus türkischer Volks- und Kunstgeschichte" üst başlıklı altın-

la geçiyor. Kitaplığımızda en çok on-
lan ağırlıyoruz. Sonra onlar bizim gü-
zel yayınlarımız değil mi?

Yeri değil ama söylemek istiyorum, bu çalışma aslında 90 sayıydı. Tabi bir kent kitaplığının, hele iflasın eşğinde bir kent kitaplığının baskı olanaklarını da hesaplamak zorundaydık. Ola ola bunsı oldu. Bir de tepkiszili var. Bu tür çalışmaları en azından kent yönetimi açısından onore edilmesi gerek. Bir başka yerde, bir başka çalışma mali destek bulmadıysa, bu destek koşulsuz sağlanıyorsa, getirecekleri, götürcekleri konular masaya, masalarıyorsa. Ama biz iyi işleri, iyi insanları

gibi yok olup gittikten sonra belki anımsıyoruz. Ben kendimize sahip çıktığımız oranda sahip çıkılacağımız inancındayım.

Bu sergiyi "Türk Edebiyatından Almancaya çevrilmiş yapıtlar" sergisine başka kentlerde de açmaya, yaygınlaştırmaya çalışacağız. Kentlerinde böyle bir sergi açılması dileyenler, bu işi üstlenen Kaynar Kitabevi'yle ilişki kurabilirler. Söz konusu bibliyografya için edinecek isteyenler Stadtbibliothek, Düsseldorf'ta 5. 4100 Duisburg 1 adresine 2,- DM tutarında posta pulu yollayarak edinebilirler.

Kuşkusuz her türlü katkı, eleştiri, beğeni bizi sadece mutlu eder. Aynıca Türkiye Postası'na bu çalışmaya ilgi gösterdiği için ben de teşekkür etmek istiyorum.

(Soldan sağa) İmre Török, İsmail Kahraman, Süleyman Üstün, Sabahattin Ali'nin yeğeni, Fethi Savaşçı, Mustafa Ekmekçi, Yücel Feyzioğlu, Ataoğlu Behramoğlu, Vedat Türkali, Server Tanilli, Demir Özlü, Pertev Naili Boratav, İrene Melikoff, Habib Bektas, Paul Dumont panelde.

Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi Stuttgart'ta bir dizi etkinlik düzenledi

80. doğum yılında Sabahattin Ali'nin anısına

Soner GÜRLER

9-10 Ekimde Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi Baden Württemberg Çalışma Grubu, Stuttgart'ta büyük yazar, şair ve gazeteci Sabahattin Ali'nin 80. doğum yıldönümü nedeniyle bir anma toplantısı düzenledi.

Türkiye'den ve Avrupa'nın değişik ülkelerinden Ataoğlu Behramoğlu, Habib Bektas, Pertev Naili Boratav, Paul Dumont, Mustafa Ekmekçi, Yücel Feyzioğlu, İrene Melikoff, Demir Özlü, Fethi Savaşçı, Server Tanilli, İmre Török ve Vedat Türkali gibi tanınmış yazar ve bilim adamlarının katıldığı toplantıda Sabahattin Ali ve günümüz koşullarında aydının görevleri geniş kitlelere açık olarak

Ataoğlu Behramoğlu (solda), Demir Özlü (ortada), Mustafa Ekmekçi (sağda).

bahattin Ali'nin günümüz Türkiye'sindeki yeni ve aydınların görevleri tartışmaya açılırken, bugüne dek neden hiç yazarmı ölüm ve doğum yıldönümlerinin anılmadığı sorusu da ortaya atılıyordu.

Kapanış konuşmasında Sabahattin Ali örneğinden yola çıkarak Türkiye aydınının yazgısını ve bu yazgının nasıl son bulabileceğini Prof. Server Tanilli şöyle ifade ediyordu: "Sabahattin Ali aslında bir yazgıyı yaşamıştır. Bizim gibi ülkelerde ileri insanları daha doğrusu gerçek anlamıyla aydınların, namuslu aydının yazgısı acı çekmektedir. Nazım Hikmet 12 yıl hapis yatmıştı, Vedat Türkali 9 yıl hapislerde kaldı. Demir Özlü su anda keyfi uygulamalarla vatandaşlıktan çıkarılmış

Nazım Hikmet'in kara kıvrırcık saçları

Özgen ERGİN

Mayıs ayına hiç yakışmayan, yağmurlu bir cumartesi sabahını Köln'de bıraktım. Günlük güneşlik bir öğledenüstü aydınlandığında, uçağın penceresinden aşağı bakıyorum.

Cevresi geniş bir nehirle çevrili Moskova yemyeşil görünüyor. Çok geniş bir düzlüğe yayılmış, dokuz milyon insanın yaşadığı, konukların hiç eksik olmadığı büyük bir kent.

Moskova deyince, her karlı kışla bir kent düşünürüm. Kar, buz, soğuk. Donmuş büyük gölcükler, buzda kayan çocuklar kalın paltolar, kürk başlıklar, her taraf beyaz, bembeyaz...

Oysa şimdi uçağın penceresinden göğalarak gelen güneş, nerdeyse terletiyor beni.

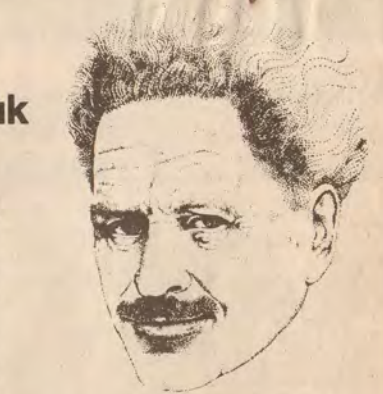
Wladimir Stehenski beni karşılamaya gelecek. Sovyet Yazarlar Birliği'nin, Almanca konuşan ülkeler bölümü başkanı. Yetmişbeş yaşında, tam bir eski tüfek, babacan şakacı güler yüzlü.

Gümrükten kolayca geçiyordum. Wladimir, o ırak yarıydı desiyse kosarak yaklaşıyor. Çoşuklu bir hoşbeşle kucaklaşıyoruz. "Havalar burada çok kötüydü, güneş getirdin" diye takılıyor. Arabayla Moskova'ya doğru yol alıyoruz. Yolum sağ yanındaki bir anıtı gösteriyor. "Bak, Almanlar buraya kadar gelişmişlerdi. Ama teslim olmadık."

"Kaç kilometre kaldı Moskova'ya" diye merakla soruyorum.

"Onbeş!"

Şaşıp kalıyorum. Onbeş kilometreye kadar gelişmiş, daha ileri gidememişler. Savaşın henüz de bitik askerleri, başka-

lememiş. Özur dileyip salam göndermiş.

Söz dönüp dolayı yüz akımız, büyük şair Nazım Hikmet'e geliyor. N.Hikmet bilinen nedenlerle, 1951 yılında yurdunu terketmek zorunda kalmış. Küçük bir deniz motoruyla boğazı geçip Karadeniz'e açılıyor. Bir Romen gemisinin yardımıyla, Romanya kıyılarında karaya çıkıyor.

Bu olay Moskova'da duyulunca, onu karşılamak için yoğun bir hazırlık başlıyor. Soyispet Yazarlar Birliği üyeleri, N.Hikmet'i havaalanında karşılamaya görevli, o sıra Yabancı Ülkeler Komitesi'nde görevli olan, Wladimir'e veriyorlar. Büyük ozan Moskova'ya geldikten sonra, birbirlerini çok seviyorlar. Wladimir üç yıla yakın, onun sekreterliğini yapıyor, evlenirken nikah şahitliğinde Nazım Hikmet'i görüp onur duyuyor.

Öyle güzel anlatıyor ki, yorgunluktan bitsem bile, büyük bir ilgiyle sürdürüyorum dinlemeyi. En iyisi, N.Hikmet'e ilgili en ilginç anı, ben size Wladimir'in ağzından anlatmaya çalışayım.

"1951 yılında. Nazım Hikmet'in hapiste olması kinamak

miş. Toplantının düzenlenmesi ni ben yüklenmişim için, sabah erkenden salona gittim. Her şey en iyi biçimde düzenlenmişti. Masaların üstünde beyaz örtüler, toprak vazolarda renk renk çiçekler, kürsüde mikrofon, her şey eksiksizdi. Duvara, N.Hikmet'in kara kıvrırcık saçlı, kara kaşlı kara gözlü, pala bıyıklı, görkemli bir yağı boya portresi asılmıştı. İlyce yaklaşıp ünlü Türk şairine hayranlıkla baktım. Tarih kitaplarında okuduğumuz gibi, kara kaşlı kara gözlü, tam bir Türküdü...

İşte bu toplantıdan bir iki ay sonra, N.Hikmet'in hapisten çıktığını, Romanya'ya ulaştırıldığını, yakında buraya geleceğini duyduk.

Büyük bir ilgiyle beklemeye başladık. Yazarlar Birliği'ndeki arkadaşlar, onu resmen karşılamaya görevini bana verdiler. Gözümü hiç uykuya girmedim. Muthis onurlanıyor, coşkuyla sevinmiyordum.

Havaalanında ortaklık ana baba günüydü. Yılarcaya önce birlikte okuduğu, üniversitedeki arkadaşları, ünlü şairler, yazarlar, sanatçılar, gazeteciler, fotoğrafçılar, öğrenciler... beklemeler salonunda doldurmuşlardı. Herkesin yüzünde, belli bir me-

müz kuşullarında aydınları görevimiz geniş kitlelere açık olarak tartışıldı. Türkiye'den katılması beklenen **Kemal Süker** ise, pasaport verilmediği için toplantıya gelemedi.

Ekimde Stuttgart Yazılar Derneği'nin davetisi olarak yazarlar evinde buluşan yazar ve

bilim adamları daha sonra Alman Kimya, Kağıt ve Keramik Sendikası Stuttgart Bölge Başkanı **Peter Huber**'in verdiği kokteyle katıldılar. Aynı gün DGB salonlarında düzenlenen panelde Saba-

hatin Özlü'ne şuna keydi yayımlanarak vatandaşlaştıktan çıkarılması durumundadır. Atıf Behramoğlu gibi şilirimizin üstaları kendi isteklerinin dışında ülkelerinden uzakta yaşamak zorunda bırakılmaktadırlar. Akla ve bilime inanan insanlar olarak yazmaya da karşı çıkmaktayız. Bir yerde bu yazgının son bulacağına inanıyoruz. Ne zaman son bulacaktır bu? Ne zaman ki ilerciler demokrat insanları başka-

konumlarından çıkıp, sorunların ve çözüm önerilerinin de getirildiği verilimi bir tartışma ortamı doğdu.

Stuttgart'ta Sabahattin Ali'nin 80. doğum yıldönümü anısına düzenlenen etkinliklerin önemli yönlerinden birini teşkil ediyordu bu olgu. Sıcak bir havada geçen tartışmada işçiler ve aydınlar hem yurtdışında hem de Türkiye'deki sorunlara birlikte yanasağıdıklarını kanıtlayan bir örnek oluşturdular.

Stuttgart kentinde, Hitler faşizmine karşı savışımda yaşamaları yitirenlere anısına dikecek anıtlaşır anta yazar ve bilim adamları Türkiye aydınları adına bir celenk bırakırlar.

10 Ekim akşamı Esslingen kentinde Fuat Saka ve Heval'in katıldığı bir müzik şöleniyet etkinilikler noktalandı.

Hem Türkiye'de hem de yurtdışında dört bir yandan kültür-sütleştirme bombardımanına tutulmuş insanımızın durumu gözönüne alındığında, böylesi zengin içerikli, kolektif çalışmaya dayalı etkinliklerin daha da geliştirilerek başka yerlerde de yapılması gerçeği bir görev olarak kendini dayatıyor. İşte bu anlamda Stuttgart'taki toplantıya her yönüyle emeği geçen insanlar kutlanmalıdır.

Yazar ve bilim adamları toplu halde.

Boratav'la Irene Melikoff ve Melike Demirağ'la:

her ileri baktıkça, Savasın yenik ve bitmiş askerler, kınamağın ölenlerinde, geri dönmüşler. Ölmüşler, yaralanmışlar, tutuk olmuşlar.

Savaş karşı olabilmek için, ilave savas görmek, yaşamak, ile de ölenlere tanık m olmak gerekir?... Kaldığım iki hafta boyunca, Sovyetler'deki insanlar da, savas şiddetli tepkili, barışa o müthiş özlemi, öyle sık, öyle yoğun bir biçimde gördüm ki anlatamam.

Moskova'ya kararlaştırdığımız günden bir gün önce geldim. Sanırım ilk gün Vladimir'de kalmayaçtım. Kente yaklaşıncı, Nazım Hikmet portresi çıkmak istedi. Çok uygun bulup sevinçli. Hemen onun bir fotoğrafını aramaya koyuldum. Küçük bir vesikallik fotoğraf bile bulamıyorduk. En sonunda, gazete arşivlerini araştıran bir arkadaşım, yıllar önceki gazetelerinden birinde, onun eski soluk bir fotoğrafını bulup ressamla ver-

"1951 yılında, Nazım Hikmet'in hapiste olmasını kınamak için, Moskova'daki Sovyet Yazarlar Birliği'nde bir toplantı düzenledik. Yurtdında yıllarca hapiste yatmış, şifirleriyle dünya şairlerine örnek olmuş bu büyük insana, saygımızı sevgimizi göstermeliydik.

Bu kinama toplantısında, her şey eksiksiz olmalıydı. Kimi arkadaş açış konuşmasını hazırlıyor, kimi ünlü şairlerimiz, onun şifirlerini okumaya hazırlanıyordu. Bir ressam arkadaşımız, duvara asacak büyüklikte, Nazım Hikmet portresi çizmek istedi. Çok uygun bulup sevinçli. Hemen onun bir fotoğrafını aramaya koyuldum. Küçük bir vesikallik fotoğraf bile bulamıyorduk. En sonunda, gazete arşivlerini araştıran bir arkadaşım, yıllar önceki gazetelerinden birinde, onun eski soluk bir fotoğrafını bulup ressamla ver-

Nazım Hikmet

leme salonunda doldurulmuşlardı. Herkesin yüzünde, belli belli merak, belli bir sevinç vardı.

Uçak bir saatlik bir gecikmeyle havaalanına indi. O zamanlar, zıpkın gibi delikanlıydı. Uçağın merdiveninde doğru koştum. Merdivenden inen yolculara dikkatte bakıp, Türkler şifirlerindeki, kaçır kıvrık saçlı yüzünü arıyordum. Yolcular yüzünü iniyor, N.Hikmet bir türlü görünmüyordu. Yolcuların çoğunun, uçağı terkettiği bir sırada, merdivenlerin dibinde çevresine bakıyor, aynı bir ressam arkadaşın yaptığı portreye benzeyen, açık haversenli saçlı, mavi gözlü olan Nazım'ı gördüm. O anda, onu otuz yıl öncesinden istiyordum, yaşı bir sairmiz, "İste o!..", diye bağırarak ona doğru koştu. Büyük bir şaşkınlıkla cubacak ben de yanına yaklaştım. Benim ona doğru yaklaştığımdı gördü, Rusça "Merhaba kardeşim!" dedi... kucaklaştık. Evet, iki kardeş gibi kucaklaştık. O büyük insan hiç kibirliliği değildi. Onda analitizm bir insan sevgisi vardı. Tanımadığı insan bile kardeş diye bağına basardı. Ama doğrusunu söyleyeyim, havaalanından Yazarlar Birliği'ne aynı arabaya ile giderken, şaşkınlığım bir türlü geçmemişti. Kinama toplantısında, ressam arkadaşımız, Nazım Hikmet'i, eski bir gazetesinden, soluk siyah beyaz bakımdan, ancak böyle kopya edilebilirdi."

Wladimir sözünü bitirmeden gülmeye başladı. İkimiz de uzun süre güldük. Kahvelerimizi içtikten sonra bana, "Çok yorgunsun, sana yatağına götürerim" dedi. Tikim tikim kitapla dolu kışım odasında, Nazım Hikmet'in Wladimir'e imzalı, büyük bir siyah beyaz fotoğrafı asılıydı. Yatağı uzandı. Wladimir, az sonra elinde bir kaskovaya ile geldi.

"Moskova'da geceler soğuk olur. Bu battaniye, Nazım'ın bize doğrudan armağandır, iyi uykular!" dedi.

kısa haberler...

Kırmızı Karanfil Müzik Festivali

1978 ve 1979'da Türkiye'de, 1984 ve 1985'de Hollanda'nın Den Haag şehrinde düzenlenen Kırmızı Karanfil Müzik Festivali Hollanda'nın başkanı, bu yıl Avrupa'nın kültürel başkanı, ilan edilen Amsterdam'da yapıyor. I Kasım'da Amsterdam-RAI'de yapılacak olan Kırmızı Karanfil Müzik Festivali'nde Türk, Kürt ve Hollandalı müzisyenler **"Barış ve Dostluk"** teması çerçevesinde bir araya geliyorlar. Festivalde Türkiye'den tanınmış karnel ustası **Mustafa Kandralı** ve arkadaşları son yılları popüler müzik gruplarından **Yeni Türkü** topluluğu katılıyor. Gerek Mustafa Kandralı gerekse Yeni Türkü müzik topluluğu ilk kez Hollanda'da konser verecekler. Yurtdışında yaşayan sanatçılardan Melike Demirağ bu yıl yeni elektronik düzenlemenin eşliğinde **Orhan Temur** ile birlikte yeni şarkılarıyla festivale katılıyor. Fransa'da yaşayan **Talip Özkan** ve Kurt müziğinin örneklerini sunacak olan **Nizamettin Arıç** da

festivalin programında yer alıyorlar. Hollandalı müzisyenler olarak, Hollanda'nın tanınmış çaksaksanları arasında, "Naima" operası geçtirmiş yıl sahnelenen besteci **Teo Loevendin** ve **John Westley**; etnomüzikolog **Wouter Sweets** yönetiminde **Caligayam** müzik topluluğu, 33 kişilik folklor dans ekibi **Folkloristich Dans Theater** ekibiyor.

Kırmızı Karanfil Müzik Festivali komitesi festivali düzenleme amaçlarını şöyle ifade ediyor: "Böylesi bir girişim en başta dünyanın 'sıcak' bölgelerinde emeşi gereken demokratik ve özgürlükleri bir örnek oluyor. Devletlerin tarihi ve politik nedenlerle başaramadığı ya da başarmak istemediği sanatçıları bir müzik hareketi aracılığıyla dünyaya sunabilirler. İşte böylece böyle güzel çekişmeler böyle güzel bir demet de oluşabilir.

SALİHA SCHEINHARDT, 31 Ekim cumartesi günü Essen Türkiye İşçiler Derneği'nde saat 16-18 arasında kitapları hakkında bir söyleşi yapacak.

FETHİ SAVAŞCI, 24 Ekim'de Düsseldorf Halkevi Theaterstr. 56 adresinde saat 18'de halk edebiyatı üzerine bir sohbet toplantısı yapacak.

Erken seçim niçin aceleye getiriliyor?

- Gece yarılan yasa çıkarılıyor
- Evren hiç bakmadan imzalıyor

Önce 1 Kasım'da şimdi de 29 Kasım'da yapılacak açıklanan "erken seçim" yine TBMM'de geçeyince operasyon ile yasalaştı. Cumhurbaşkanı Evren de ikilide olduğu gibi hemen imzayı bastı.

Özal'ın ve Evren'in acelesi nedir? Zaten herkes bir erken seçimden yanadır. Buna rağmen Özal-Evren ikilisi niye bu kadar telaşlıdır? Bu sorunları yanıtlamayı bilebilmek için ülkede olan bitene şöyle bir bakmak yeterlidir.

Evren-Özal ikilisi 12 Eylül rejiminin sivil görünümü sürdüürülmesi için yeni bir dönem kazanmaya çalışıyorlar. Bir seçim dönemi daha 12 Eylül politikasını sürdürmek için muhalefetin derlenip toparlanmasına fırsat tanımamak istiyorlar. Nedenlerden biri bu.

Gazetelerde çok sık görürüz: "Seçimlerin gecikme sinin faturası ağır olacak", "İşadamları seçim ortamından bir an önce çıkılmasını ve istikrar sağlanmasını istiyorlar", "Zamlar, seçimin sonucunu açıklanacak", "İMF, bir an önce istikrar sağlanmalıdır diyor...", Örneklere çoğaltmak çok kolay. Bu haberler, "Çok acele seçimi" Özal'ın kimler adına istediğini de açıkça gösteriyor. Erken seçim, zamların yeni kârları elde edecekler için, IMF programları için,

işçilere bulundukları yerlerde oy hakkı için Seçim Komitesi'nin açtığı imza kampanyası sürüyor

"Oyumuzu sınırda değil, burada kullanalım"

Daha önce 1 Kasım'da yapılacak açıklanmış olan seçimler, Seçim Kanunu'nun 8. maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesinin ardından 29 Kasım'a alındı. Sınır kapılarında oy verme işlemleri de Yüksek Seçim Kurulu tarafından yeni bir düzenlemeye kadar durduruldu. Özal hükümeti gerçekten yurtdışında bulunan işçilerin de seçimlerde oy kullanmasını istese bu yeni düzenleme içinde sınıra kadar gitmek yerine bulundukları yerlerde oy kullanma hakkını sağlayabilir. Bu olanaklıdır. Ancak bunu Özal hükümeti hiçbir zaman kendiliğinden yapmayacaktır.

Bu amaçla, göçmen işçi örgütleri "Göçmen işçilere bulundukları yerlerde oy hakkı" kampanyasını sürdürüyor. Geçen sayımda haber verdiğimiz Seçim Komitesi'nin açmış olduğu imza kampanyasına da yoğun bir biçimde sürüyor. Bu kampanya çerçevesinde 17 Ekim günü Münster Başkonsoloslugu önünde 180 imza toplandı. Hemen hepsi ile tek tek konuşulan bu vatandaşlardan bir kısmı kendi bölgelerinde imza toplamak için çok miktarda imza formu-

leri istedikler. İmza atmaktan çekinenler de oldu. Bunlar, bazı şeyler imzalayarak başlarına büyük sorunlar açıldığını dile getirdiler. Ancak, Seçim Komitesi'nin imzaların nereden sayıldıktan sonra imha edileceği garantisini olumlu bularak imza verdiler. Bu arada imza toplayanlara konsolosluklardaki soygunları ve haksızlıkları şikayet ederek bunlara karşı da birşeyler yapmalarını istedikler.

Öte yandan İsviçre Türküvelli İleriler Birliği İSTİB bu konuda bir bildiri çıkararak geniş bir şekilde dağıttı. Bildiride sınır kapılarında oy kullanma aldatmacasına karşı konsolosluklarda oy kullanma hakkı isteniyor. Ve oy kullanacak göçmen işçilerin ANAP'a oy vermemesi, demokratik bir Türkiye için ANAP'ın karşındakileri en sağlı partiye desteklemesi isteniyor. Aşağıda bu konuda muhabirlerimizin yaptıkları röportajları sunuyoruz. Muhabirlerimizin gördüğü gurbetçiler hangi görüşten olurlarsa olsunlar sınırda değil, bulundukları yerlerde oy kullanmak istiyorlar.

Özal ülkeyi uçuruma sürüklüyor

PARİS MUHABİRİMİZ BİLDİRİYOR

Hasan Dayan: (4 yıldır Fransa'da işçi ve evli) Oyumu ebette bana en yakın bir yerde kullanmak isterdim. Eğer Türkiye hükümeti vatandaşların gerekçe bir şekilde oy kullanmasını istiyorsa bunun tüm önlemlerini alarak düşünmelidir. Aynı zamanda Avrupa'da çalışan işçilerin seçme ve seçilme hakkı olmalıdır. Bu gerektirir. Ben oyumu kişi olarak Sosyal Demokrat Parti'ye kullanırdım. Şu anda sosyal demokrat olarak SHP'yi görüyorum. Bugünkü iktidar partisine karşı tüm muhalefet partilerinin birleşmesinden yanayım. Özal'ın politikası ülkeyi her gün biraz daha uçurum kenarına sürüyor. Özal'ı ve 82 Anayasasını ortadan kaldırmak için tüm muhalefet partilerinin ortak tavır almasını istiyorum. Alpaslan Tümler'in partisi bunları düşündürmelidir. Ülkeyi için yeni bir anayasa yapılmalıdır. Hiçbir sınıf ve katman bu anayasadan dışında tutulmamalıdır. İnsanlar düşüncelerini özgürce ve serbestçe söyleyebilmelidir.

Kenan Başaran: (8 yıldır Fransa'da, konfeksiyon işçisi) Bulunduğumuz ülkede oy kullanmak isterdim. Ancak böylece herkes oy kullanabilir. Oy kullanma yerleri konsolosluklar ya da Türküvellerin yoğun olarak yaşadığı yerlerde belediyeler olabilir. Sınır kapılarında sadece izne giden arkadaşlar oy kullanabilir. Diğerlerinin kullanması zor. Çünkü masraf ve uzun bir zaman gerektiği bunun için.

Simdiye kadar hiç oy kullanmadım. Türkiye ekonomik olarak gelişmekte. ANAP'ın bir dönem daha devam etmesinden yanayım.

İnsanlarımızın oy kullanmaları için demokrasinin ve konsolosluklarımızın ortak çalışmaları ile tam bilgi verilebilir ve sonuç alınabilir. Devlet yetkilileri ve değişik görüşten kişi ve kuruluşların diyalogunu zorunlu görüyorum, sorunlarımızı çözümü ve oy hakkını bulduğumuzda ülkede kullanmayı elde etmek için. Kesin dönüş yaparlarsın gümrüksüz bazı eşyaları ülkeye götürmelerine izin verilmemesinden yanayım.

"Muhalefet birleşebilirse Özal kazanamaz"

AHMET ÖZSOY
İSVİÇRE'DEN
BİLDİRİYOR

Lousanne-Renens'te yurttaşlarımızın çok vakitlerini geçirdiği küçük bir cafe'deyiz. Cafe her ne kadar dekoruyla, garsonlarıyla, müziği ile İsviçreliye de yurttaşlarımızın varlığı buranın kahveye dönüşmesine yetmez. Masalardan birine erken seçimler üzerine sohbet etme isteğimizi söyleyerek yaklaştık.

— Seçime ve seçilme hakkını temel yurttaşlık haklarımızdan birisi. Bu hakkın sınırda kullanılması için hükümet bir yasa çıkardık. Bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?

H.Ügar: Sınırda oy kullanmaya giderek hükümet masraflarını karşılayacak mı?

Hüseyin Ulutaş: Ecevit denendik, denemisiniz yarıları olmaz. Oyum SHP'ye verdim.

Ö.Ding: Ben Eceviyim. Babam da Eceviydi. 1974'te bir kere oymu verdim, ama 1984'te fazla kalamadık. Oymu yine ona verdim.

Çok sayma. Pekala burada oy kullanabiliriz. Ben Doğru Yol Partisi'ne oy verdim. Çünkü ülke bize hizmet yapıyor Demirtaş yapıyor. Özal'dan halk ve işçi yanındadır.

hiçbir hizmet görmedik. Dostlarımızla tekker edip uzaklaşırken ülkemizde siyasal yaşamı düşünüyorduk. İnsanlarımızın büyük çoğunluğu partilere ve onların programlarına değil, liderlere ve yapılan propaganda'nın yoğunluğuna göre tercihlerini yapıyorlardı. İsviçre ile Türkiye arasında yaklaşık çeyrek yüzyıl önce yapılan anlaşmadan başka sosyal güvenlik anlaşmasının yapılmaması ve varolan siyasal partilerin hemen hiçbirini Avrupa'da yaşayan bir göçmen işçiler üzerine programlamaları bir maddede koymamaları hiç önemli değil gibirdi. Siyasal tercih yapıldıkça kullanılmıyorduk. Çünkü ülke içindeki imkânlar değerli bir konu olsa gerek.

"Hükümet bizim sorunlarımıza eğilmiyor"

leriyor. Erken seçimi, zamanlar-
denen yeni kâğıtlar elde edebilecek
çin, IMF programları için,
büyük sermayedarlar için
"acelece" geliyor. Bir
önemli neden de bu.

Özal 300 milletvekili çıkartıp
ABD'de olduğu gibi başkanlık
sistemine geçiyor. Muhalefet
partileri dağınkışın, içlerinde
ve aralarında bir ittifak
sağlayamamışken, "Bas-
kun basamamız" diyerek, "Si-
vil diktatörlük" için acele edi-
yor.

Bunun için milletvekilleri
satın alıyor. Birçok "küs-
kür" arpaşları dağıtıyor, be-
lediyeye başkanlıklar vaat edi-
yor. Çehinden değeri nasılsa
halkın olan devletin kesesin-
dekileri dağıtıyor. Muhalefet-
in bir kısmını muhatap kabul
ediyor. İkonu ile görüşüyor, di-
ğerlerini kağıt etmiyor.

Muhalefet partileri, "boy-
kot"ları sözdeyor, ancak bira-
raya gelip karı veremiyor. İç-
lerinde bulunduğu yeni kay-
betmek istemeyenler, partile-
rinin yekvücüt hareket etme-
sinin engelleyici. Kimi muhale-
fet liderleri, "seçim olmazsa
bunamlık çıkar" gerekçesiyle
ve "sorumlu devlet adamı"
edasıyla muhalefet partilerin-
in birlikte hareket etmesini
engel oluyor. Bütün bunlar
Özal'ın ekmeğine yağ sürü-
yor.

Öte yandan, kimi çevreler
belli gazeteler aracılığıyla
"Savaş kıskırıklığı'nın gün-
demiden düşürmek istemiyor."
"Tercüman", "Türkiye" ve
"Hürriyet" son bir haftadır
manşetlerinde Irak ve rejimi-
nin Kerküklü Türkleri ettiği
zulmü işliyor. Ankara'da
"Kerkük Türkler Türk kala-
cıkları" sloganları havalandırılıyor.
Kimi kurtlar bu dumani ha-
vadan yararlanmaya çalışıyor.

Özal muhalefetenin kurtul-
maya ve mülhak bir otoriteye
gimceyle çıkışırken Türkiye'nin
en çevresinde savaş bulutları
daha bir yoğunlaşıyor. Ve en
önemlisi ABD in Ortadoğu'da
ABD ve emperyalizmin çıkar-
ları için ülkemizi büyük ma-
ceralara atlabileceği biliyor.

Acelece getirilmek istenen
erken seçim bu anlamda da
önem kazanıyor.

Hüseyin Sinir: Oy kullanma-
yadın gerekçesi hükümetin masraflarını
karşılacak mı?

Hasan Sarı: Oy kullanmayı el-
bette istiyoruz. Ama oy kullan-
mak için 3 bin kilometre nasıl
gidilir, geliniz? Bu masraflı nasıl
karşılansın?

Hüseyin Nehova: Oy kullan-
mak doğal hakkımızdır, ama iş
güç bırakıp nasıl gidilir sınırı
kadar? Bu çok sağma birşey.

Hüseyin Uluay: Konsolosluk-
larda seçim sandığı olursa herkes
kautir. Ama sınırdaki seçim san-
dığını oy kullanmayı istedikleri
halde işçilerin yüzde 10'u gimez.

Ökkes Şen: Sınırlarda oy kul-
lanmak çok zor. İki günlük yolu
nasıl gidip gelelim?

Ö.Dinç: Cenevre'ye oy kullan-
maya seve seve gidebilir. Ama sı-
nırlarda çok zor. Geliş gidiş iki
gün. Ayrıca 800-900 Yıssız Fran-
kını nasıl verelim?

Erken seçimde işçiler'e de oy
kullanma olanağınız olsaydı ki-
me oy verirdiniz?

H.Uçar: Ecevit'i oy verirdim.

Hasan Sarı: Ben de.
Hüseyin Nehova: Bu hükümet
zenginleri daha zengin, fakiri daha
fakir yapıyor. Ben oyumu SHP'ye
verirdim. SHP'nin başka diğer
sosyal demokrat partileri daha
geniş. Daha faydalı olanağın arat-
nıyordum. Sosyal demokratlar so-
runlarımızı çözmek için bize en
yakınpartı.

keren yorucuyuz verdim. Ama ikti-
darında fazla kalmadı. Öyümü
yine ona verirdim.

Ökkes Şen: Avrupa'da sosyal
demokrat partilerin iktidarda oldu-
ğu ülkelerde rahatlık var, çok
başarılar. Sosyal demokratlara
oyumu kullanırdım.

Muhalefet partileri birlikte ta-
vir alarak seçime girebilecekti?

H.Uçar: Herseyden önce İonu-
nu ve Ecevit birleşseydi iyi olur-
du. Muhalefet birleşseydi Özal
kazanamaz.

Hüseyin Nehova: Muhalefet
birleşseydi iyi olurdu.

Ökkes Şen: Bence her türlü
dünyeye yanı gidebiliriz. Sağ-
sol ayrımı yapılmamalı. Seç-
imler daha geç olsaydı muhale-
fet toplanabilirdi, daha iyi netice
alınabilirdi. Bana göre Özal Ece-
vi'ni ara seçimlerde uğrayacak
hezeleme uğrayacak.

Masadağı dostlarımızı teşek-
kür ederek bir başka köyeye ya-
naştık ve aynı soruları onlara da
yöneltilti.

Tevfik Önenet 48 yaşında, tuzlu
dukkânı sahibi. Oy kullanmak is-
terim. Ama sınıra gidip oy kul-
lanmaya gidemeyim. Konsolosluk-
larında oy kullanılabılır. Özal'ın
değandaki siyasî liderleri hepsi
denenli. Özal'ın siyasî hayatı ve
ülke ekonomisine çok zarar ol-
du. Ben oyumu Özal'a verirdim.

Hüseyin Çelikoğlu 35 yaşında
tezgahları Sınırdan oy kullanmak

"Hükümet bizim sorunlarımıza eğilmiyor"

BREMEN MUHABİRİMİZ BİLDİRİYOR

Yılmaz Dilican: Bremen-Halk Derneği Başkanı

Sınırdan oy kullanma hakkı ta-
min edici değildir. Daha önceden
vatandaş uyanılmamış. Vatandaş
bilmiyor, öğretilmiyor. Buradan
kimse kalkıp da gidip gümrük ka-
pasında oy kullanamaz. En uygunu
Almanya'daki sistem gibi mektup-
la oy kullanma. Bulundugumuz
yerlerde de oy kullanma sorunu
var. Çünkü konsolosluklarda oy
kullanırsanız Bremen'den Hanno-
ver'e girme yine bir aile için baş-
la başına büyük bir masraftır. Bura-

Biröl Apayrı

dan mektupla oy kullanmak için
büyük bir muhalefet yaratmamız
lazım.

Seçimlerde oy kullansaydım
SHP'yi seçerdim. Muhalefet par-
tileri demokratik olarak birlikte
Özal'a karşı bulunurlarsa iyidir.
SHP ve DSP'nin birleşmesinin iş-
çi, köylü, dar gelirli insanların ya-
rarına olacağı kanısındayım. Güç-
lü bir muhalefet oluşacak ve taban
güçlü bir muhalefet yaratacağıdır.
Eğer SHP ve DSP birleşmezlerse
bu isten kârli çıkacak ANAP'tır.

Biröl Apayrı-İşçi. Benim gö-
rüşüme göre önceki olaylardan ötürü
halk korku içerisinde olduğundan
Özal'ı destekler. Seçim hakkını ol-
saydı şahsen DSP'yi seçerdim. Fak-
at eğer zamandan beri Türkiye'ye
gitmediyim işçi pek bilincim yok.
Muhalefet partileri Özal'a karşı bir-
leşme olanağına sahiptir. Onlar bir-
leşmezse olan işçiyi oluyor. Zamlar,
işsizlik kalan her işçi ediyor.

Bulundugumuz zehre bir oy san-
dığını konup burada oy kullanmak
daha iyidir. Ve bu bizim oy kul-
lanmamızı getirir. Sadece oy kul-
lanmak için sınıra gidip de oy kul-
lanmam.

Ali Sargın: Şimdiki partiyi des-
tekliyorum. Çünkü karaborsa yok,
huzur var. İstediginiz kadar kredi
alabilirsiniz. Ülkemizin geli-

Mustafa Kavi

mesi için çaba harcayorum. Dış ül-
kelere gidip ülkemizin çıkarlarını
savunuyorum. Hükümet işçi sınıfının
çıkartımı savunmuyor. Yurtdışın-
daki işçi sorunlarına eğilmiyor. Bir
baktığımız zaman Yugoslav işçile-
rin haklarını kendi hükümetleri
burada savunuyor. Ama bizim hük-
ümetler bunu yapmıyor.

Yalnız sınırlarda uygulanı-
p anki sistemi sağma buluyoruz.
Çünkü kimse gidip de orada oy
kullanmaz. Türkiye'yi düşünce fon
çıkıp bizim buradan uçaklarla sı-
nıra gidip oy kullanmamız veya
bulundugumuz yerlerde sandık
koyup buralarda kullanmak bizim
hakkımızda savunmak demektir.

Yılmaz Dilican

Mustafa Kavi: Bugün Türkiye'de
de halkın geçim sıkıntısı büyük.
Halk geçinememektedir. Milyo-
nlar daha zenginleşiyor, milyar-
lar oluyor. Türkiye'de izindiyken
referandum için evet oyu kullan-
dım. Bulundugumuz yerlerden oy
kullanmamız daha da olumlu. Posta
kanalıyla, konsolosluk, ateşke-
le ve kullanmadan yanayım. Ya-
nız sınırlarda oy kullanma işini
doğru bulmuyoruz. Çünkü oraya
gidip oy kullanmak zor birşey.

Muhalefet partilerinin birleş-
mesi biraz zor. Çünkü köpekle kedi
biraraya gelemmez. Baktığımız za-
man muhalefet partileri güçlü bir
muhalefet yaratamıyor.

"Sınıra gidip oy vermem"

Bizpartizamları nedense eskiden beri düşünürüm.
Her gün için çekem oluşturm. Üstüne, ayağıma uyan
birşey bulursam, alır geyrim. Eski midir, "bili-
mi-dir" diye hiç düşünmem. Münih'te sanki yazdan
kalmış bir güneşli gün. Hava da öylesine sıcak ve
yakıcı. Türkiye'de de sıcak günler yaşanıyor. 29 Ka-
sım'da Özal'ın aceleyle getirdiği erken seçimler ya-
pılacak. 5-6 hafta kadar önce göçmen işçiler yaşı-
lanlarda ilk kez bir referandum olayı yaşıyadılar. Sınır
kapılarında oy kullandılar. Şimdi, erken seçim var.
Bizpartizamları da nedense en fazla bizim insanımız
var. Hem satışı hem de alışı. Bizpartizan değil de
sanki Türkiye'liyle pazan.

Makinemizi elimize alıp, güneş altında, alıyverişin.
para kazanma hirsının göbeğinde işçilerimizin erken
seçimle ilgili görüşlerini anlama çalışacağız. Doğru-
dan para, kâr, sömürü gibi laflar etmeyeceğiz, ama
Türkiye'deki seçimin onların yaşamlarıyla nasıl il-
gili olduğunu da anlatmayaacağız. Bakalım, alıyveriş
sirasında ne alabileceğiz?

Tezgahını düzlenmek çabası içinde, selam verip,

Adapazarlı'nın yanına yaklaştığımızda, bizi alıcı zan-
nettili. Üç beş sözden sonra, konuyu getirdik erken
seçime.

Referandumda oy kullandım. Kime mi, o için-
de kalsın. Sınırdan, erken seçimde gidip oy vermem.
Sandıklar bulundu, elbette gidip oyumuzu veriz.
Hepsi biryerden çekiyor. Kime mi verelim? Daha
kararsızım.

Adapazarlı 18 yıldır, F. Almanya'da işçi. Biraz
ticaret biraz da zaman öldürme için gelip tezgah
kuramış. Biz onun yanından daha fazla zaman öldür-
memek için, gözümüze başka tezgahlar anıyıp ayrı-
lıyoruz.

25 yıldır burdayım. Şimdi işsizim. Gitmem mem-
lekete o için. Burada olsa atarız oyumuzu. Türkiye'ye
ye tek parti, kuvvetli parti lazım. Koalisyonlar birşey
yapamaz.

Ateşli tartışmalar da kimi zaman oluyor. Gelen
geçen kulak veriyor. Kimi "gene politika" diyor,
uzaklaşıyor. Kimi atadığını bulma bahasında, kimi
güzel yer kapma için telaş içinde. İşçilerimiz genel-
likle aynı görüşü taşıyor. Türkiye'ye gidip oy

GÜVEN PAMİR MÜNİHTEN BİLDİRİYOR

kullanma düşüncesinde değiller. Ama, hepsi yaşadık-
ları ülkedeki seçimlerde oy kullanmadan yana. Böyle
bir kampanyaya katılır mı? Bunu sanırım, göçmen
işçilerin örgütlenirken çalışmaları belirleyecek. Burada
oy vermek isteyen bir işçi, neden böylesi bir çalış-
ma içine çekilemesin? Ayrıca, referandumda oy ver-
menin sıcaklığı da daha soğumadan.

Acaba, Türkiye'ye gidip, erken seçimde oy veririm
diyecek bir "babayığı" rastlanıyacak mıyız? diye
düşünürken, 16 yıldır işçi olan bir yurttaş "Evet"
diye konuşmaya giriyor. "2.000 marka da patlasa
gidip oyumu verecem" diyor. Ama, seçim sistemi-
ni, eski MK dönemlerini de eleştirmekten geri dur-
muyor. Bizleri dinleyen diğer işçiler, bu "babayığı"
biraz konuşsın. Biraz merakla bakıyorlar. Sanki, ken-
dilerinin bir değilmiş gibi! Bu cesaretiyle Türkiye'ye
hangi partiyi oy vereceğini cesaretle söyleyemeken,
eğer iddise biz ona "iyi yolculuklar" dileyip, sohbete
devam ediyoruz. "Eskiye ragbet olsaydı, bir paza-
rın nur yağardı!" atasözü belleğimizde bir çengel
gibi asılı dururken; işlere, nur içinde kalın, diye-
cek ayrılmıyor.

